



PAROLE



Jääkäripataljoona 27.n perinneyhdistyksen jäsenlehti

Joulukuu 2018 • nro 4 (336) • 87. vsk



JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Vuoden 1918 sota jatkui rajojen takana

11. marraskuuta vietettiin ensimmäisen maailmansodan päättymisen 100-vuotispäivää. Myös suomalaisia osallistui sotaan tuhatmäärin. Suurin yhtenäinen joukko oli jääkäripataljoona Itärintamalla, nykyisessä Latviassa. Jääkäreitä oli itärintamalla noin 1300. Suomalaisia taisteli myös Venäjän joukoissa ainakin satoja, ellei tuhansia. Tunnetuin heistä oli eräs kenraali, joka johti mm. ratsuväkidivisioonaa Galitsiassa: C.G. Mannerheim. Jääkäripataljoonan toi Suomeen everstiluutnantti Alexander Thesleff. Hän taisteli Venäjän joukoissa Latviassa ja joutui vangiksi. Hänet todettiin sopivaksi mieheksi ottamaan suomalaispataljoona komentoonsa.

Suomen vapausseura oli osa ensimmäistä maailmansotaa. Hyvin pieni osa, mutta ilman tuota sotaa ei Suomesta ainakaan tuossa vaiheessa olisi ollut itsenäistä.

Sota Suomen lähiympäristössä ei loppunut 15. toukokuuta, kun viimeiset punakaartilaiset antautuivat Viipurissa. Suomesta oli punaisia siirtynyt itärajan taakse. Heidän uskottiin hautovan kosta ja hyökkäävän Suomeen. Tämä piti estää lähettämällä suomalaisia Itä-Karjalaan. Mannerheim antoi päiväkäskyn, jossa hän lupasi, että ”en pane miekkaani tuppeen, ennen kuin viimeinenkin Leninin soturi ja huligaani on karkotettu niin hyvin Suomesta kuin Vienan Karjalastakin.”

Joitain jääkäreitä osallistui näihin 1918 Vunaan ja 1919 Aunukseen suunnattuihin retkiin. Operaatioihin suhtautuminen oli ristiriitaista valtion ja sotaväen johdon kesken. Operaatiot olivat ehkä siitäkin syystä huonosti valmistetuja eivätkä ne saaneet tarvitsemaansa tukea. Karjalaisten uskottiin liittyvän mieluusti suomalaisiin ”vapauttajiin”. Tämä oli kuitenkin väärää tietoa, sillä ennen kaikkea karjalaiset halusivat saada elää rauhassa siitä riippumatta, kuka heitä hallitsee.

Paremminkin onnistui heimosodista mittavin, Viron vapausseura 1918–20. Suomalaiset taistelivat Itä-Virossa ja saivat

maan vapautettua bolševikeista. Paradoksaalista Viron vapausseurassa oli, että meille tuttu kenraali Rüdiger von der Goltz taisteli Baltian saksalaisten puolella taatakseen näille heidän historiallisen ylivaltansa Baltiassa. Goltz oli vapausseurassa Suomessa, mutta vihollinen itsenäisessä Virossa.

* * *

Parolen tässä numerossa on laajahko artikkeli jääkäreiden Libaun-kaudesta. Tuosta vuoden mittaisesta kaudesta Libaussa ei ihmeitä kirjoiteltu muistelmia lukuun ottamatta. Kautta leimasi turhautuminen: osalla oli menossa jo kolmas jääkärivuosi, eikä paluusta ollut tietoa. Joukossa syntyi tyytymättömyyttä, joka suuntautui pataljoonan suomalaista päällystä vastaan, osin syyttä, osin syytää. Paluu viipyi, koska se ei sopinut saksalaisten suunnitelmiin. Toisaalta yhteishenkeä ei parantanut, että parempiosainen jääkäripäällystön jäsen saattoi palkata toisen jääkäriin sotilaspalvelijakseen.

Tyytymättömyys ilmeni myös poliittisena radikalisoitumisena. Venäjän mallin mukaan perustettiin pataljoonaneuvosto. Poliittisesti radikaaleimmat loivat ”Työläisjääkäreiden toimeenpanevan komitean”. Jääkärit edustivat koko kansaa ja heidän joukossaan oli luonnollisesti myös vasemmistolaisia. Pataljoonaneuvosto koostui lähinnä aliupseereista ja oli varsin maltillinen. Äkkivärimmät työläisjääkärit päättyivät lopulta Venäjälle.

Toisin kuin väärin perustein usein väitetään, poliittisista syistä Saksaan ei jäänyt tai jätetty suurta joukkoa jääkäreitä. Jokunen heitä oli, mutta kukaan ei pysty kertomaan kuinka paljon. Todennäköisesti alle kymmenen.

Jukka Knuuti

Kansikuva: Jääkäripataljoona 27 palaamassa paraatista Libaussa kesällä 1917. Pioneerikomppanian kärjessä ratsastaa luutnantti Basse

Kenraali menee – kenraali tulee

Pasi Välimäki perinneyhdistyksen puheenjohtajaksi

Pasi Välimäki johtaa JP27:n perinneyhdistystä ensi vuoden alusta alkaen. Hänet valittiin tehtävästä luopuvan Pertti Laatikaisen tilalle yhdistyksen toimintasuunnitelma- ja vaalikokouksessa 24. marraskuuta. Helsingissä vanhan suojeluskuntatalon auditoriossa pidetyn kokouksen yhteydessä palkittiin jääkäriliikkeen 100-vuotisjuhlien järjestelyjä tukeneita henkilöitä: kenttäpiispa Pekka Särkiö, Kaartin soittokunnan päällikkökapellimestari Pasi-Heikki Mikkonen sekä puolustusvoimien Vaasan aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti Mika Piirainen. Yhdistys sai myös kaksi uutta kunniajäsentä, Liisa Viranko sekä Kullervo Hantula. Kokouksen päätteeksi osallistujat tutustuivat vielä Jääkärikansian uusiin tiloihin.

Ehdotus Pasi Välimäen puheenjohtajuudesta toi kokoukselle puheenjohtaja Laatikainen hallituksen esityksenä. Hän korosti, kuinka tärkeää yhdistyksen toiminnalle on yhteys puolustusvoimiin ja siksi Välimäki vielä palveluksessa olevana on erittäin sopiva henkilö. Ehdokas kertoi syntyneensä 1965, valmistuneensa Kadettikoulusta 1989 ja olevan nyt prikaatikenraali ja Karjalan prikaatin komentaja. Perinneyhdistyksen jäsen hän on vuodesta 2001.

Kun muita ehdotuksia puheenjohtajaksi ei tullut, oli Pasi Välimäen valinta yksimielinen. Uusi puheenjohtaja ei ole mikään hallitusammattilainen, sillä ainoa järjestö, mihin hän kertoi kuuluvansa JP27:n perinneyhdistyksen lisäksi, on Karjalan prikaatin kilta. Ja sekin tulee työn mukana.



Tuleva ja menevä puheenjohtaja. Molemmat ovat prikaatikenraaleja, Pasi Välimäki (vas) on Karjalan prikaatin komentaja, Pertti Laatikainen on reservissä. Kuva Arno Hakkarainen.

Puheenjohtaja Laatikainen luovutti seuraajalleen perinneyhdistyksen kultaisen ansiomerkin. Laatikainen korosti ulkoisten tunnusten olevan tärkeitä. Näin aloitettiin uusi käytäntö, sillä aiemmin puheenjohtaja on saatettu kokonaan "unohtaa" ansiomerkkien jaossa.

Hallituksen jäseniä valittaessa puheenjohtaja muistutti vaihtuvuuden tärkeyttä. Hallituksen tulee olla alueellisesti edustava ja myös naisia pitää olla mukana. Ehdotuksia uusiksi jäseniksi ei kuitenkaan tullut, joten erovuorossa olleet Tero Kinnarinen (Kainuu), Helena Miettinen

(Helsinki-Uusimaa) sekä Kyösti Vuontela (Varsinais-Suomi) valittiin uudeksi kaksivuotiskaudeksi. Hallituksessa jatkavat vuoden 2019 loppuun varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen (Helsinki-Uusimaa) sekä jäsenet Brage Forssten (Vaasa), Jorma Ignatius (Etelä-Karjala) ja Vesa Valtonen (Helsinki-Uusimaa).

Varapuheenjohtaja Arno Hakkarainen kiitti Laatikaista tämän yhdistyksen puheenjohtajana tekemästä työstä. Arno sanoi, että Pertti olisi varmasti silloin kuusi vuotta sitten juossut karkuun, jos olisi tiennyt, mitä kaikkea edessä ollut kuusivuotiskausi sisältyi. Muistoksi puheenjohtajuudesta Pertti sai pienoisjääkäripatsaan.

Alaosastoilla yhteistyötä vapausoturien kanssa

Perinteen mukaan ennen toimintasuunnitelma- ja vaalikokousta pidettiin alaosastojen puheenjohtajien ja sihteereiden neuvottelu, jossa käydään läpi kuluneen vuoden tapahtumia ja seuraavan vuoden tapahtumia.

Etelä-Karjalan Jorma Ignatius kertoi, että vuosittaisena tapahtumana kunniakäynti jääkärimajuri Armas Ståhlbergin muistomerkillä. Osaston hallitukseen kuuluu aina maasotakoulun edustaja. Osastossa on noin 30 jäsentä.

Etelä-Pohjanmaan Juhani Passi kertoi osaston järjestävän ensi vuoden kesäpäivät 3.–4. elokuuta Korttejärvellä. Osasto on tehnyt aloitteen selvityksen tekemisestä Latviassa

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.



Pasi Välimäki ja kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo odottavat kokouksen alkua. Kuva Jorma Ignatius



Kokous pidettiin vanhan suojeluskuntatalon auditoriossa. Paikalla oli runsaat 30 henkeä, mutta auditorion oikea puoli jäi kuvan ulkopuolelle. Kuva Jorma Ignatius

olevan Gallingin sotilashautuumaan kunnostamiseksi. Niinikään osasto toivoo yhdistyksen sitoutuvan Korttesjärven jääkärimuseon tukemiseen edellyttäen Kauhavan kaupungin myös jatkavan tukeaan museolle. Puheenjohtaja Laatikainen lupasi, että nämä kaksi asiaa tulevat mainintoina strategiapaperiin.

Pekka Sillanpää (Helsinki-Uusimaa) kertoi yhteistyöstä saksalaisten reserviläisten kanssa ja toivoi, että toimintaan tulisi mukaan muitakin osastoja. Hän kertoi myös opiskelijoille pidetystä jääkäriseminaarista, josta on tarkoitus tehdä vuosittain toistuva.

Kanta-Hämeen Ari Parkkola kertoi osaston järjestävän yhdistyksen kevätkokouksen 9. maaliskuuta Parolannummella. Ohjelmaan sisältyi käynti joko Panssarimuseossa tai museo Militariassa sekä esitelmä. Parkkola oli huolissaan jäsenistön ikääntymisestä.

Kuopion Seppo Ryhänen lupasi osaston järjestävän kesäjuhlat 2020. Hän kertoi yhteistyöstä mm. vapaussodan perinneyhdistyksen kanssa, vaikka JP27 ei olekaan siitä innostunut. Puheenjohtaja Laatikai-

Olemme ylen määrin onnellisia, kiitti kunniajäsenyydestä Kullervo Hantula. Toinen uusi kunniajäsen Liisa Viranko vasemmalla. Kuva Paavo Mikkola



nen muistutti, ettei meillä on mitään yhteistyötä vastaan. Yhdistykset ovat vain sikäli erilaiset, että vapaussoturien aika rajoittui vuoteen 1918 kun jääkärien tarina on paljon pitempi alkaen vuodesta 1914 jatkuen sotien jälkeiseen aikaan.

Painopistesuunnassa on kaikki kunnossa, sanoi Kymenlaakson Paavo Mikkonen. Hän sanoi yhteistyön Vapaussodan perinneyhdistyksen sujuvan hyvin, kun hän on molempien puheenjohtaja. Jäseniä on yli 100.

Myös Lapissa tehdään yhteistyötä Vapaussodan perinneliikkeen kanssa, sanoi Markku Aherto. Osasto palkitsee kotiuttamispäivänä Jääkäriprikaatissa yhden varusmiehen. Aherto sanoi, ettei silloin pelkkä Jääkärien testamentti riitä, vaan väliin pannaan sadan euron seteli. Osaston loppusuoralla oleva hanke Lapin Jääkärit on vaikeuksissa, kun kirjoittaja tohtori Juhani Lassila on sairastunut.

Länsi-Pohjan osastoa ei ole kokouksissa nähty vuosikausiin, mutta nyt

se on herätetty henkiin. Puheenjohtaja Risto Esko kertoi tarkoituksena tehdä patikkareissusta Maaninkajärven jääkärikämpälle vuotuinen tapahtuma. Esko puhui yhteistyöstä Lapin osaston kanssa. Laatikainen sanoi osastojen välisen yhteistyön olevan toivottavaa, mutta uusien osastojen perustaminen tai entisten yhdistäminen ei ole.

Osallistuminen osaston aktiviteetteihin on hiukan ohutta myös Tampereella, kertoi Timo Tulosmaa. Osasto on tehnyt kotiseuturetkiä, viimeksi Vesilahdelle. Jääkäritiedouden levittämisessä Tampereen Suomalaisen klubin Ruutiukot on ollut tehokas. Viime aikojen esitelmistä melkein puolet on ollut jääkäriaiheisia.

Myös Lahdessa (Kanta-Häme) tehdään yhteistyötä vapaussoturien kanssa, sanoi Pekka Jouko. Lukiolaisille järjestetään seminaari.

Satakunnan uusi puheenjohtaja Pertti Ramstedt kertoi vapaussotureiden kanssa vietettävän Porin vapautuksen vuosipäivää. Lisäksi on vuosittainen Ostrobotnia-ilta.

Vaasassa on taittovaiheessa kirja alueen jääkärimuistomerkeistä ja -haudoista.

Varsinais-Suomessa kevätkauden esitelmänpitäjätkin ovat tiedossa: fil. tri. Touko Perko ja prikaatikenraali Pasi Välimäki. Turulla on puheenjohtaja Kyösti Vuontelan mukaan kolme tärkeää asiaa: 1) jäsenet, 2) jäsenet ja 3) jäsenet.

Kokouksen päätteeksi osallistujat tutustuivat jääkärikanslian uusiin tiloihin, jotka sijaitsevat nyt osoitteessa Döbelninkatu 2. Rakennus valmistui 1940 Suojeluskunnalle, joka ei ehtinyt sitä pitkään käyttää, kun järjestö lopetettiin Moskovan välirauhansopimuksessa 1944. Samassa rapussa jääkärikanslian kanssa on mm. Reserviupseeriliitto ja Reserviläisliitto.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Kenttäpiispalle pienoisyääkärilippu

Kokouksen yhteydessä palkittiin jääkäri liikkeen 100-vuotisjuhlien järjestämistä tukeneita henkilöitä.

Kenttäpiispa Pekka Särkiölle luovutettiin pienoisyääkärilippu, joka on perinneliikkeen arvokkain kunnianosoitus. Pekka Särkiö on kulkenut kanssamme koko 100-juhlakautemme, sanoi puheenjohtaja Pertti Laatikainen. Hän siunasi jääkäri lipun uuden ”painoksen” Liepajan Pyhän kolminaisuuden kirkossa kesällä 2013. Hän järjesti kansainvälisen jumalanpalveluksen helmikuussa 2015 Hohenlockstedtin kirkossa osana jääkärikoulutuksen aloittamisen 100-vuotisjuhlallisuuksia. Niinikään hän saarnasi jääkäri valan 100-vuotisjuhlan jumalanpalveluksessa Liepajassa helmikuussa 2018. Jääkärien paluun 100-vuotisjuhlassa Vaasassa helmikuussa 2018 hän piti saarnan juhlien päätöspäivän jumalanpalveluksessa Vaasan kirkossa.

Kaartin soittokunnan päällikkökapellimestari, musiikkimajuri Pasi-Heikki Mikkola sai perinneyhdistyksen standaarin kiitoksena musiikkijärjestelyistä Jääkärimarssin 100-vuotisjuhlassa Yliopiston juhlasalissa tammikuussa 2018 sekä jääkäri valan 100-vuotisjuhlassa Liepajassa helmikuussa 2018.

Perinneyhdistyksen standaarin sai myös everstiluutnantti Mika Piironen. Puolustusvoimien Vaasan aluetoimiston päällikkönä hänen vastuullaan oli paluujuhlien paraatin ja ohimarssin järjestelyt. Hän hoiti ne erinomaisen taitavasti ja tehtävään sitoutuneen, sanoi standaarin luovuttanut puheenjohtaja Laatikainen.



Standaarit ja pienoislippu on jaettu. Palkitut vasemmalta everstiluutnantti Mika Piironen, musiikkimajuri Pasi-Heikki Mikkola sekä kenttäpiispa Pekka Särkiö. Kuva Jorma Ignatius

Tapahtumakalenteri 2019

Finnentag Hohenlockstedt	25.2.
Vuosikokous Parolannummi	9.3.
Jääkäriseminaari Korttesjärvi	28.4.
Kesäretki Korttesjärvi	3.-4. 8.
Seremonia Jääkäripaadella	25.2. ja 6.12.
Toimintasuunnitelma ja vaalikokous	23.11.

2013 ja saimme olla eri tavoin tuke-
massa dokumentin tekemistä. Doku-
mentin ensinäytöntö oli itsenäisyys-
päivänä vuonna 2015 ja nyt se on
esitetty jo yli miljoonalle katsojalle!

Alkuvuodesta 2018 jääkäriperi-
nteen vaalijoilla oli kolme suurta
100-vuotismuistotilaisuutta: Jääkä-
rimarssin ensiesityksen 100-vuotis-
muistotilaisuus, Jääkäri-ilun ja suo-
malaisen sotilasvalan muistotilaisuus
Latviassa ja jääkäreiden kotiinpaluun
muistojuhlallisuudet Vaasassa. Valtio-
valta kunnioitti hienosti tilaisuuksia
ja Puolustusvoimien tuki ja osuus
oli järjestelyissä merkittävä. Kolmen
peräkkäisen suuren tapahtuman jär-
jestely reilun kuukauden sisällä oli
vapaaehtoisorganisaatiolta vaativa
suoritus, mistä kuuluu kiitos kaikille
jääkäriperinteen vaalijoille!

Mitä kaikkea on saatu aikaan näi-
den eri tilaisuuksien kautta? Uskon,
että jääkäreiden perinteet tunnetaan
yleisesti paremmin. Uusia jääkäri-
perinteistä kiinnostuneita tutkijoita
ja kansalaisia on kiinnostunut sano-
mastamme. Uskon myös, että jää-
käriperinteen vaalijoiden yhteisö on
tiivistynyt ja olemme huomanneet
tekevämme arvokasta työtä Isänmaan
hyväksi. Yhteys Puolustusvoimiin on
myös lujittunut – Puolustusvoimat
on merkittävä kumppani perinteen
vaalimisessa. Olemme saaneet myös
uusia jäseniä ja aktiivisia toimijoita
yhteisöömme.

Monet jääkäriperinneyhteisöä vaa-
livat henkilöt ovat jääneet mieleeni.
Eriyksen kiitoksen haluan osoittaa
varapuheenjohtajille **Kari J. Talvitielle**
ja **Arno Hakkaraiselle**. Hallituksen
jäsenet ovat tukeneet puheenjohta-
jaansa ja olemme seisoneet yhdes-
sä päätöstemme takana. Edeltäjäni
Jukka Pennanen Jääkärisäätiön pu-
heenjohtajana on ollut suuri tuki aina
silloin, kun on tarvinnut ideointia ja



Pertti Laatikainen, Adolf Ehrnroth ja Sami Sihvo Väinö Valven hautajaisissa.

pohdintoja siitä, mitkä olisivat asial-
lamme parhaat ratkaisut. Kanslian-
hoitaja **Tiina Kiiski** on ollut perus-
kallio erilaisten käytännön asioiden
järjestelyissä. Parolen päätoimittaja
Jukka Knuutin osuus yhteisen leh-
temme kautta on korvaamaton. Kun-
niapuheenjohtajamme **Sami Sihvo**
ja **Asko Kilpinen** ovat esimerkillään
osoittaneet sen, että jääkäriperinteen
vaaliminen on elämänmittainen kun-
niatehtävä.

Ala-osastojen puheenjohtajat ja ak-
tiivit ovat hienosti kantaneet vastuuta
oman alueensa perinteiden vaalimi-
sessa. Eri puolilla Suomea järjestetyt
paikalliset muistotilaisuudet, seminaarit
ja muu perinteen vaaliminen on jär-
jestetty mallikkaasti.

Siirtyessäni rivijäseneksi jääkäri-
perinteen vaalimisessa olen vakuut-
tunut, että 1.1.2019 puheenjohta-
jana aloittava prikaatikenraali **Pasi**
Välimäki saa samanlaisen tuen kuin
allekirjoittanut. Vaalittavanamme on

jääkäreiden testamentin sanoma:
*”Perinnöksi teille, Suomen nykyinen
nuoriso ja sen tulevat sukupolvet,
haluamme jättää sen, mitä pidämme
arvokkaimpana: luottamuksen Suo-
men tulevaisuuteen itsenäisenä ja
vapaana valtiona, horjumattoman us-
kon tämän asian oikeutukseen ja sen
voittoon silloinkin, kun kaikki näyttää
toivottomalta, tahdon ja uskalluksen
taistella kaikissa tilanteissa näiden
päämääriemme puolesta.”*

Kiitos kaikille jäsenillemme ja toi-
mintaamme tukeille tahoille yhteis-
työstä!

Pertti Laatikainen

JP 27 hallituksen puheenjohtaja

Juhlaesitelmiä ja perinnetyötä Saksassa

Me Suomessa olemme saaneet juhla jääkäreiden kotiinpaluun hienoja 100-vuotisjuhlia ja monia muita juhlatapahtumia viime vuosina. Hohenlockstedtissa juhlittiin helmikuussa 2015 jääkärien koulutuksen aloittamista ja myös Saksassa ovat jääkärit edelleenkin olleet ja ovat hyvin esillä.

Parolen viime numerossa kerrottiin suomalaisten jo perinteeksi tulleesta heinäkuisesta vierailusta Saksan jalkaväen koulutuskeskuksen (entinen Jalkaväkikoulu) ja Saksan Jalkaväkiliiton järjestämille jokavuotisille Jalkaväkipäiville Hammelburgiin. Tämän vuotisia Jalkaväkipäiviä juhlisti meidän suomalaisten kannalta erityisesti se, että saksalaiset ystävämme pyysivät jo keväällä allekirjoittanutta sekä jalkaväen tarkastajaamme eversti Rainer Peltoniemeä pitämään yhdessä vuosittaisen Jalkaväkipäivien juhlaesitelmän.

Syy tähän pyyntöön oli hyvä; itsenäisen Suomen ja Puolustusvoimien 100-vuotisjuhlavuodet sekä suhteittemme pitkät perinteet. Isännät toivoivat esitelmän käsittelevän asevoimiemme historiaa jääkäreistä nykypäivään.

Sovimme Peltomäen kanssa sisällöstä siten, että minä katoin esitykselläni ajan Jääkäriliikkeestä vapaussodan kautta puolustusvoimien rakentamiseen ja viime sotiin sekä edelleen kylmän sodan kautta 2000-luvulle. Peltoniemi jatkoi sitten tämän päivän puolustusvoimiin sekä tuleviin kehitysnäkymiin ja haasteisiin. Esitykset valmisteltiin huolella Power Point – kuvaesityksinä. Oma esitykseni ja esityskieli olivat saksa ja Peltomäen englanti.

Kuulijakuntana Hammelburgin varuskunnan päälentosalissa oli Bundeswehriin jalkaväen komentajisto sekä henkilökuntaa eri jalkaväki-, panssarijääkäri-, laskuvarjojääkäri- ja vuoristojääkärijoukko-osastoista. Lisäksi tilaisuudessa on runsaasti



Sanomalehti Pohjalaisen kuvaan Vaasan torilta, jossa suomalaiset ja saksalaiset jääkärijoukot kunnioittavat viime helmikuun juhlaparaatissa jääkärien 100-vuotista historiaa. Kuva: Niko Siltaloppi

Saksan Jalkaväkiliiton evp-kenraali-, upseeri- sekä aliuupseerikuntaa. Ulkomaalaisia upseereita oli paikalla myös lähes kymmenestä eri maasta.

Omassa esityksessäni toin esille jääkäreiden keskeisen merkityksen itsenäisyytemme alkuvuosikymmenillä sekä korostin heidän arvokasta perintöään nuoremmille sukupolville. Saksalaisten sotilaiden merkittävä rooli niin vapaus- kuin jatkosodassakin tuli luonnollisesti esille. Kuvaesityksessä näytin myös useita saksalaisten sotatoimiin tai muistoon liittyvää muistomerkkiä Suomesta. Esitelmä alkoi ja päättyi upeaan, sanomalehti Pohjalaisen kuvaan Vaasan torilta, jossa suomalaiset ja saksalaiset jääkärijoukot kunnioittavat viime helmikuun juhlaparaatissa jääkärien 100-vuotista historiaa.

Jalkaväen tarkastajan esitys toi selkeästi esille jalkaväkemme rikkaat perinteet, mutta samalla tämän

päivän tehokkuuden ja tasokkuuden. Yleisen asevelvollisuuden suuri merkitys tuli kaikille selväksi, samoin merkittävät kehityshankkeet ja lisääntyvä kansainvälinen yhteistyömme. Puolustusvoimien erinomaiset ja selkeät esityskuvat vahvistivat kuvaa perinteitä arvostavista, mutta moderneista puolustusvoimistamme ja sen tärkeimmästä aselajista.

Esitelmät kiinnostivat ja herättivät runsaasti keskustelua erityisesti jääkäriperinteittemme 100-vuotisesta, keskeytymättömästä traditioista sekä siitä, että saksalaisille on pystytetty Suomessa niin runsaasti muistomerkkejä, joita on läpi menneiden vuosikymmenien hoidettu arvokkaalla tavalla. Varusmiespalvelun jatkuvuutta ja yleisen asevelvollisuuden merkitystä ihasteltiin ja harmiteltiin Saksan ja monen muun maan kehitystä, jossa puolustus on jätetty lähes ainoastaan ammattisotilaiden harteille. Saksalai-

set valittivat sitä, että yleisen asevelvollisuuden lakkautus on vaikuttanut heikentävästi maanpuolustustahtoon ja rekrytointiin.

Hammelburgissa on aina ollut suomalaisena hyvä olla. Monena vuotena olen saanut kuulla ihmetelyä, miksi suomalaisilla on muun maalaisiin vieraisiin verrattuna niin suuri rooli Jalkaväkipäivillä. Esielmien jälkeen sitä ei enää ihmetely samalla tavoin; maiden pitkä ja monella tapaa yhteinen sotilashistoria asettui ainakin hieman paremmin ymmärrettävään valoon. Voi olla, että nykyisen historiantutkimuksen mukaisesti ei jatkosodasta voida puhua kiinteiden Saksa-yhteyksiemme takia erillissotana, mutta jälleen keran vahvistui käsitykseni siitä, että hyvin toisenlaisena sotana kuitenkin. Niin erilainen ja monella tapaa muita myönteisempi on meidän kokemuksemme saksalaisista sotilaista ja Saksan asevoimista. Varmastikin juuri siksi, että päätöksenteko pysyi pitkälti omissa käsissämme. Tasavertaisuus ja toisen arvostus synnyttää kestävästä ystävyysttä.

Tänään on ensiarvoisen merkityksellistä suhteittemme jatkuvuuden kannalta ollut se, että jääkäreiden ansiosta kiinnittyi Bundeswehr jo pian perustamisensa jälkeen vuonna 1957 Hohenlockstedtin Finnische Alleella sijaitsevan jääkärimuistomerkin ja Finnentagien kautta myös Suomeen ja jääkäreihin. Tätä jääkäreiden aloittamaa työtä on ollut mukava suomalaisena jatkaa niin aikanaan puolustusasiamiehenä Berliinissä kuin perinnetyössäkkin ja samalla nauttia hyvien hedelmien tuottamasta sadosta. Myönteinen vaikutus näkyy tänään perinnetyön ohella maittemme asevoimien välisessä ja yhä syvenevässä yhteistyössä.

Pidin vastaavan, tosin hieman enemmän merellisiin tapahtumiin painottuvan esitelmän myöhemmin syyskuussa Kielissä. Kutsujana oli tuolloin Bundesmarinen, Saksan merivoimien merijalkaväenupseeriston yhteisö. Itämeren rannalla kiinnostus Suomeen ja tietämys Suomesta on yhteisten merellisten harjoitustenkin



Jukka Pennanen kertoo jääkäreiden koulutuksesta.



Henkilöt vasemmalta evl. Janne Viitasalo, evl. Jussi Viinamäki, evl. Mark Aretz, Jukka Pennanen, prkenr. Andreas Hannemann, kenrInt. evp. Volker Halbauer ja ev. Rainer Peltoniemi

kautta suuri. Tilaisuuteen oli yllättäen saapunut myös vanha tuttavamme Hohenlockstedtista Achim Jabusch sekä kunnan uusi pormestari Wolfgang Wein. Tapaaminen oli riemukas, ja oli hienoa huomata, kuinka uusi pormestari oli jo nyt intoa täynnä tulevista yhteisistä juhlistamme ensi helmikuussa. Yhdessä esitimmekin tilaisuudessa kutsun myös merijalkaväen upseereille saapua Finnentageille. Moni kuulija lupautuikin paikalle.

Jääkäreiden satavuotisjuhlallisuudet ovat ohi, mutta kulku jatkuu myötäisessä. Ensi helmikuun Finnentagien alla pystytetään Osnabrückin

jääkärihaudoille infotaulu, ja mikäli hanke ehditään toteuttaa Munsteriin, jossa jääkärien täydennysjoukko oleskeli puoli vuotta joulukuusta 1916 huhtikuun loppuun 1917, infotaulu sekä Jääkärikivi. Juhlallisuuksiin on Suomestakin lähdössä jääkäriperinteen ystäviä.

Tulevia Saksan juhlatapahtumia odotellessa vietämme itsenäisyytemme 101-vuotisjuhlia ja sytytämme jääkärikynttilät ikkunoille. Hieno ja ainutlaatuinen perinne sekin ja siitä on syytä pitää kiinni.

TEKSTI: **Jukka Pennanen**

Jääkäreiden viimeistä vuotta Libaun vuotta leimasi paluun odotus

Jääkärit viettivät viimeisen vuoden (1917–18) sotareissustaan Libaussa varuskuntapataljoonana. Elämä suurkaupungissa oli helpompaa kuin ensimmäisen vuoden koulutuksessa Lockstedtissa tai itärintamalla palveluksen toisena vuotena. Libaussa kaiken aikaa vaivasi epävarmuus: Koska päästään Suomeen, vai päästäänkö ollenkaan. Lisäksi varsinkin miehistöä vaivasi suoranainen nälkä. Pataljoonan sisällä oli jännitteitä varsinkin ruotsinkielisen päällystön ja rivijääkärien välillä. Tämä jännite ja yleinen tyytymättömyys synnyttivät ainutlaatuisen ilmiön suomalaisessa sotilasyksikössä: Syntyi sotamiesneuvosto (Soldatenrat) ja sen vielä sen jyrkempi siipi: Työläisjääkärien toimeenpaneva komitea. Mutta jännitteistä huolimatta 130 jääkäreä tuli Suomeen ratkaisemaan sisällissodaksi muuttuneen vapaussodan laillisen hallituksen joukkojen voittoon.

Kun pataljoona oli tullut maaliskuussa 1917 rintamalta Libahun, uskoivat jääkärit oleskelun siellä jäävän lyhyeksi pysähdykseksi ennen paluuta kotimaahan. Olihan suurin osa ollut jääkärireissussa jo runsaan vuoden. Ja koulutukseen alusta alkaen osallistuneet olivat lähteneet Suomesta jo kaksi vuotta aiemmin. Mutta pian jääkärit joutuivat huomaamaan, ettei kotiinpaluusta ollut vielä puhuttakaan. Suomalaiset jouduitivat viettämään vielä lähes vuoden Libaussa. Jääkärien reissu kesti alussa mukaan ehtineillä kolme vuotta: Vuosi Lockstedtissa, toinen rintamalla ja kolmas Libaussa.

Aluksi Libaussa elettiin TJ-tunnelmissa ja käyttäydettiin sen mukaisesti. Elämä oli leveää kaupungissa rintaman korsumajoituksen ja Lockstedtiin verrattuna. Libau 40 000 asukkaineen oli jääkäreille suurkaupunki. Se oli suurempi kuin mikään paikka, missä pääosa heistä



Jääkärikomppania marssii Hansa-kasarmien edessä.

oli koskaan oleskellut, Seurasi kurittomuutta ja epäjärjestystä ja suomalaiset esimiehet olivat hetken aikaa ihmeissään. Toisaalta kurin kannalta vaikein aines oli karsiutunut pataljoonasta matkan varrella.

Pataljoonan organisaatiota kehitettiin. Sen rakennetta monipuolistettiin perustamalla toinen konekiväärikomppania, ratsuosasto sekä tiedonanto-osasto. Kun pataljoonassa oli edelleen myös tykkipatteri, muistutti JP27 entistä enemmän pienois-yhtymää.

Myös pataljoonan johto mullistui, sillä upseerien ja vääpeleiden tehtävät pataljoonan komentajuutta lukuun ottamatta siirtyivät saksalaiselta henkilökunnalta suomalaisten vastuulle. Pataljoonan uudeksi komentajaksi tuli kapteeni Eduard Ausfeldtille, joka oli jääkärien mieleen toisin kuin edeltäjänsä kapteeni Julius Knahts. Ausfeldt tuli jääkäreiden mukana Suomeen ja komensi prikaatia Tampereen valtauksessa. Sen jälkeen hän palveli täällä puolustusvoimissa ja suojeluskunnassa 1918–21. Ausfeldt palasi välillä Saksaan mutta



Hauptzugführer Erik Järnström edusti pataljoonan suomalaista terävää päätä

palveli vielä toistamiseen Suomessa everstinä jatkosodan alussa.

Kaikista vähintään aliupseereita

Libaussa aloitettiin jääkäreiden jatkokoulutus. Parhaiten menestyneitä tehtiin upseereita. He tekivät JP27:sta suomalaisen joukko-osaston laatiessaan suomenkielisen komen-



Jääkärimarssi syntyi tuloksena pyrittäessä parantamaan syksyllä 1917 pataljoonan matalaksi päässyttä mielialaa.



Libaun rautatieasema tuli tutuksi. Sinne tultiin kaksi kertaa rintamalta ja kerran lähdettiin.



Jääkärien Morsian -operetti antaa hie-man kuvaa siitä, kuinka jääkärit vietti-vät vapaa-aikaansa Libaussa.

tosanaston. Samat kynämiehet olivat asialla, kun kirjoitettiin yli 1500-sivuinen Suomalainen sotilaskäsikirja. Ansiota ei pienennä se, että käsikirja tehtiin suomentamalla saksalaisia ohjesääntöjä.

Jokaiselle rivimiehellekin pyrittiin antamaan vähintään aliuupseerikoulutus. Yksittäisiä jääkäreitä koulutettiin vaihteleviin eritystehtäviin. Jostain tuli moottoripyörälähetä, toinen koulutettiin auton tai moottoriveneen kuljettajiksi ja kolmannet rautatiepalvelukseen ja erilaisiin huollon tehtäviin. Koulutettiinpa yksi jääkäri jopa lentäjäksi

110 jääkäriä lähetettiin elokuun alussa erikoiskurssille Polangaan. Heille annettiin hävitys- ja sabotaa-sikoulutusta. Elokuussa saksalaiset suunnittelivat maihinnousua Suomeen. Siinä tarkoituksessa Suomeen lähetettiin marraskuussa sukellusvene UC57:lla kahdeksan jääkäriä mukanaan räjähdysainelasti. Heidän tehtävänään olisi ollut räjäyttää Pietarin radan sillat ja estää joukkojen ja aseiden tuominen Venäjältä Suomeen. Tätä projektia ei koskaan toteutettu Saksan suunnitelmien muuttuessa. Samalla sukellusvenekyydillä tuotiin pari viestikoulutuksen saanutta jääkäriä ja heille radiolaitteistot. Toinen niistä toimi koko sodan ajan kulosaa-relaisessa huvilassa

Kaikki jääkäreiden sama koulutus ei välttämättä ollut korkeatasoista ja väkisinkin se oli paljolti vanhan kertaamista; Olihan oltu jo pitkään reissussa ja opittu aika paljon saksalaista sotataittoa.

Saksalaisten aseiden tilalle venäläisiä

Aseiden vaihto ei ilahduttanut jääkäreitä. Rintamalla käytössä olleet hyvät saksalaiset Mauser-kiväärit kerättiin pois ja tilalle jaettiin venäläisiltä sotasaa-liiksi saadut kolmen linjan kiväärit. Ase oli tuttu kotiin palatessa, sillä valkoinen armeija käytti pääasiassa juuri tuota kolmen linjan kivääriä. Niitä tuli jääkäreiden tuliaisina Sak-sasta 70 000 kappaletta ja niihin 22 500 000 patruunaa

Sama tapahtui myös tykkipatterissa. Rintamalla käytössä ollut 105 mm:n saksalaisen kenttähaupitsi korvattiin venäläisillä sotasaa-listykeillä. Vaihdos oli sikäli hyödyllinen, että näin ryhdyttiin harjoittelemaan samalla kalustolla, jolla sodittiin sisällissota ja joka muodosti myöhemmin itse-näisen Suomen puolustusvoimien kenttätykistön rungon. Siinä olivat mukana myös Saksan tuliaisets: 12 jäykkälavettista kanuunaa tyyppiä 87 mm:n K/92-95 kanuunaa sekä kah-deksan haupitsia 122 H/09. Arsenaa-liin kuului 16 500 laukausta tykkeihin

Libaussa jääkärit majoittuivat puna-tiilissä venäläisperäisissä kasarmeis-sa, joista Hansa- ja Bayer-kasarmin nimen saaneet ovat vieläkin olemassa tämän päivän Liepajassa. Olihan kasarmimajoitus korkeaa tasoa itärintaman korsuihin verrattuna. Mutta kasarmit olivat vanhoja, kolkkoja ja vetoisia: talvella kylmiä ja kesällä kuumia. Tuvat olivat niin suuria, että sellaiseen saatettiin majoittaa koko komppania. Yksityisyydestä ei voinut puhuaakaan, mutta ei tällaiseen oltu totuttukaan sen enempää Lockstedtissa kuin rintamallakaan.

Jääkäri toisen jääkärin sotilaspalvelijana

Pataljoonan suomalaisen johto ja myöhemmin myös osa ryhmänjoh-tajista sai muuttaa kaupungille si-viilimäisiin olosuhteisiin. Upseeriin asemaan edennyt päällystö omaksui saksalaisen tavan palkata itselleen sotilaspalvelija. Tällaiseen Burschen virkaan otettiin suomalainen jääkäri. Enää eivät jääkärit olleet ihan tasa-arvoisia. Kun suomalaiset esimiehet olivat vielä hyvin usein ruotsinkielisiä, herätti asetelma katkeruutta rivi-jääkäreiden keskuudessa.

Osa suomalaisesta päällystöstä saattoi ylläpitää korkeaa elintasoa varakkailta perheiltään saamiensa rahalähetystä turvin. Lisäksi päivärahat olivat päällystöllä paljon miehistön rahaa paremmat. Kun rivimiehen päiväraha oli 53 Pfenningiä, edusti toista

Jatkuu seuraavalle sivulle

Jatkuu edelliseltä sivulta

ääripäätä saksalaisen vääpeliluutnantin palkkaa nauttiva Hauptzugführer Järnström kuuden Saksanmarkkan päiväänsiosta.

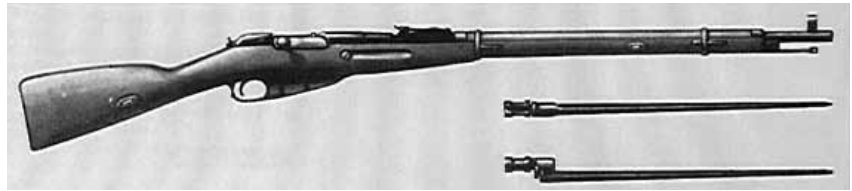
Päivärahan suuruus ei ollut pelkkä statuskysymys, vaan oli huomattava merkitys mm. ravitsemukseen. Kahden rintaman sodassa kärvistelevä Saksa kärsi elintarvikepulasta, mikä heijastui sotaväkeen. Pataljoonan ruoka-annos pieni Libauhun siirryttyessä. Rintamajoukot ravittiin paremmin. Nälkä oli jääkärien päivittäinen vieras ja ongelmat ruoan saamisessa vaikutti välillisesti jopa kahden jääkäarin itsemurhaan.

Lisäruokaa olisi saanut kaupungilta, mutta siihen ei rivijääkäarin päiväraha juuri tuonut apua. Joskus turvauttiin jopa varusteiden myymiseen, joille riitti markkinoita kaupungin juutalaisgetossa.

Jääkärien jako kahteen kerrokseen toteutui myös vapaa-ajan vietossa. Päällystö vietti vapaa-aikansa kaupungin lukuisissa hyvän tason ravintoloissa, mutta tavalliset jääkärit vaatimattomissa kuppiloissa ja kapakoissa. Jääkäreiden vapaa-ajan vietosta Libaussa saa jonkinlaisen kuvan operetista ”Jääkäarin morsian”. Tuo varsin tunnettu operetti on myös filmattu kahteen kertaan ja se ehti olla Yleisradiossa vuosikymmeniä esityskiellossa. Operetti perustuu kahden jääkäriveljeksen omiin kokemuksiin Libaun riemuissa. Musiikki on jääkärivänrikki Sam Sihvon ja teksti hänen sekä sittemmin kenraaliksi edenneen velipoika Aarne Sihvon käsialaa.

Vapaa-ajan vieton antoi oman sävynsä saksalaiseen sotilaskäytäntöön sävynsä bordellit, joista kaupungissa oli kuusi virallista ja liuta epävirallisia.

Ensimmäisten Libaussa vietettyjen kuukausien aikana jääkäreiden tyytymättömyys suomalaisia esimiehiään kohtaan kärjistyi. Jääkäreillä olikin syytä tyytymättömyyteen, sillä esimiehet eivät aina ymmärtäneet rivijääkäarin asemaa ja asenteita. Rivijääkärit tunsivat epäluuloa varsinkin ruotsinkielisiä esimiehiään kohtaan. Kun suomalainen päällystö



Mauser-kiväärit piti vaihtaa venäläisiltä sotasaaliina saatuihin Mosin–Nagant kolmen linjan kivääreihin, joita Suomen armeija käytti 1960-luvulle saakka.



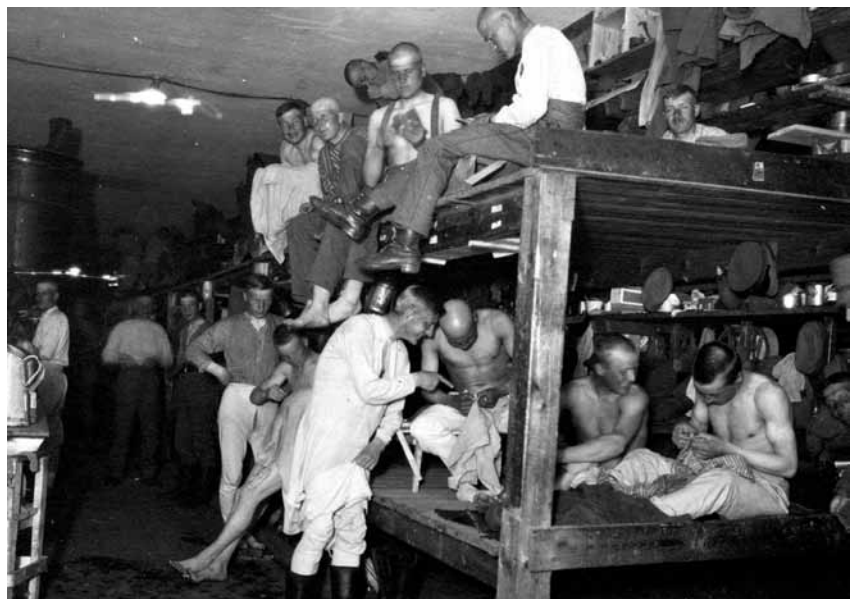
Ruplat tulivat tutuiksi jääkäreille. Niitä olisi vain saanut olla enemmän.



Jääkäri palelee vartiomiehenä Bayerkasarmen portilla.



Palveluksen viime vaiheessa saatettiin kirjeitä lähettää kirjeitä kotiin ilman välikäsiä.



Tässä harjoituksessa tulee kuolonuhreja: tuvassa menossa täjjahti.

oli saanut pataljoonassa entistä määrävemmän ja vaikutusvaltaiseman aseman, pantiin sen niskoillesy kaikista pataljoonaa kiusaavista asioista. Myös joukkueenjohtajien entistä upseerimaisempi esiintymien ärsytti jääkäreitä. Ja olihan alentavaa, että jotkut jääkärit toimivat paremmin pärjänneiden maanmiestensä sotilas-palvelojoina, Burscheina. Katkeruus ruotsinkielisten johtavaa asemaa kohtaan oli jatkuvan purnauksen perusteena. Kotiinpaluun viipyminenkin meni rivijääkärien mielessä suomalaisten esimiesten tilille.

Epätietoisuus tulevaisuudesta huoletti jääkäreitä

Libaun kauden ajan jääkäreitä vaivasi ennen kaikkea epätietoisuus tulevaisuudestaan. Koska päästään takaisin Suomeen ja minkälaiseen Suomeen.



Siellä se on meren takana. Jääkäreitä vaivasi koti-ikävä.

Vai päästäänkö ollenkaan. Tiedot siitä, että kotimaassa tyydyttiin elämään entisessä suhteessa emämaa Venäjään, oli pettymys jääkäreille. Suomi oli edelleen Venäjän armoilla, vaikka sorto oli helpottanut. Maassa oli edelleen 40 000–100 000 venäläistä sotilasta. Mutta paluun ajankohta ei ollut riippuvainen vain olosuhteista Suomessa. Saksa oli ottanut suomalaisia koulutukseen edesauttaakseen sotaansa Venäjää vastaan ja suunnitelti jääkärien paluuta silloin, kun se heille parhaiten sopi. Kesällä 1917 suunniteltiin jonkinlaista operaatiota Suomeen. Se herätti toiveita pääsystä kotiin. Mutta suunnitelmasta luovuttiin. Lisää viivytystä paluulle tiesivät Saksan ja Venäjän sittemmin tuloksettomiksi jääneet rauhanneuvottelut. Jääkärien epätietoisuus tulevaisuudesta jatkui.



Muutamat jääkärit saivat automiehen koulutuksen.



Libaun satama, mistä Arcturus lähti vihdoin 14. helmikuuta kuljettamaan jääkäreitä kohti kotia.

Kotiinpaluun lähestymistä ennakoitiinkin vuotta muutaman kymmenen jääkärien lähteminen Suomeen etukomennuskuntina. Samoin aseita Suomeen kuljettavien laivojen mukana meni joukko jääkäreitä. Mutta odotus jatkui.

Suomalaisjoukon välillä hyvinkin matalaa mielialaa pyrittiin parantamaan monin keinoin. Yhdestä niistä jäi varsin pysyvä jälki: Järjestettiin kirjoituskilpailu marssin saamiseksi pataljoonalle. Voittaneen Heikki Nurmion kirjoittamissa Jääkärien marssin sanoissa säkeet ”meillä armoa, ei kotimaata” olivat enemmän kuin pelkkää sotilaallista uhoa. Oli oltu pitkään pois kotoa ja paluusta ei ollut tietoa. Koska päästään vai päästäänkö ollenkaan

Tyytymättömyys synnytti Pataljoonaneuvoston

Suomalaisia esimiehiä kohtaan tunnettu epäluottamus johti tyytymättömien jääkäreiden järjestäytymiseen. Suomenkielinen alipäällystö perusti Soldatratin eli pataljoonaneuvoston. Taisi olla ainoa sotamiesneuvosto Saksan armeijassa. Perustamisen taustalla oli epäluottamus ja kauna esimiehiä kohtaan. Uskottiin pisimmälle ehtineiden ajattelevan enemmän uransa edistämistä kuin pataljoonan kotiin saamista. Jälleen painoi myös tunne siitä, että ruotsinkieliset suosivat toisiaan suomenkielisten kustannuksella. Lisäksi haluttiin suoria yhteyksiä kotimaahan. Neuvosto vaati myös suoraa yhteyttä Suomessa toimiviin itsenäisyyttä ajaviin henkilöihin ja jääkäriiliikettä Tukholmassa ja Berliinissä johtaviin organisaatioihin.

Pataljoonaneuvosto ei ollut lopultakaan erityisen kapinallinen eikä osallistuminen siihen näytät olleen haitaksi myöhemmälle sotilasuralla etenemiselle. Puheenjohtajiiin kuului mm. jääkärimarssin kirjoittaja Heikki Nurmio. Jäsenistä K.W. Walleniukselta ja Juho Heiskasesta tuli kenraaleja. Eversti Oiva Olenius puolestaan oli vuosikymmeniä puolustusministeriön kansliapäällikkönä.

Jatkuu seuraavalle sivulle

Jatkuu edelliseltä sivulta

Äkkiväärät perustivat Työläisjääkärien toimeenpanevan komitean

Pataljoonaneuvostosta erosi tiukinta oppositiota edustanut ryhmä ”Työläisjääkärien toimeenpanevasi komiteaksi”. Siihen kuului joukko työläistäustaisia hilfsgruppenfuhre- reitä ja jääkäreitä. Joukossa oli aktiivisia sosialidemokraatteja. Jyrkän ryhmän syntyyn vaikutti bolsevikkien Pietarissa tekemä lokakuun vallanku- mouksen malli. Komitean puuhamie- hinä olivat mm jääkäri Heikki Repo ja hilfsgruppenführer V.J.Syvjärvi. Heidän poliittisesta ajattelustaan kertoo se, että molemmat siirtyivät myöhemmin Neuvostoliittoon, missä he kuolivat Stalinin puhdistuksissa.

Komitea oli avoimesti poliittinen ja vastusti pataljoonan käyttämistä luokkatarkoituksiin eli hallituksen joukkoina työläisiä vastaan Suomes- sa. Sen vuoksi ei pataljoonaa pitäisi lähettää kotimaahan. Komitean toiminnan tulokset jäivät kuitenkin aika vaatimattomiksi. Se antoi lopulta jäsenilleen vapaat kädet to- mia. Koti-ikävä voitti ideologian ja niinpä käytännössä kaikki komitean jäsenet lähtivät pääjoukon mukana Suomeen. Parhaimmillaan komitean kokouksissa oli noin 50 jääkäreitä.

Jotain kertoo komitean taustasta se, että sen arkistot löytyivät Moskovasta.

Ilmeisesti Työläisjääkäreiden toi- meenpanevaa komiteaa ei pidetä suurempana kunniana jääkäri liikkeen historiassa. Siitä ei nimittäin mainita sanallakaan jääkäri liikkeen raamat- tuna pidetyssä Martti Lauerman yli tu- hatsivuisessa kirjassa ”Kuninkaallinen Preussilainen Jääkäripataljoona 27”. Sitä vastoin jääkäri liikkeen erään- laisena opponenttina tunnettu Matti Lackman kertoo neuvostosta kirjas- saan ”Suomen vai Saksan puolesta ”neuvostosta varsin seikkaperäisesti.

Kotiinpaluu alkaa hämmöttää

Tammikuussa 1918 alkoi näyttää siltä, että jääkärien pitkä odotus olisi



Tässä ollaan vapaalla. Paikka on joko kapakka tai kaupunkiasunto, kun seinässä on oikeaa tapettia.

päättymässä. Muutamat Euroopat tärkeät maat olivat tunnustaneet Suomen edellisenä vuonna tapahtuneen itsenäistymisen. Jääkärijoukon palauttaminen Suomeen sopi nyt myös Saksan sotasuunnitelmiin. Pataljoon- nan kotiinpaluun johtoon ilmaantui everstiluutnantti Wilhelm Thesleff. Hän oli Venäjän armeijassa palvelut suomalainen upseeri, joka oli jäänyt sotavangiksi Riian liepeillä. Hän nautti sekä saksalaisten että suomalaisten aktivistien kannatusta. Ja niin jääkärit- kin saattoivat luottaa häneen.

Yksi hoidettava asia oli vielä heikon aineen puhdistaminen pataljoonaa ennen paluuta. Pitkin matkaa oli pa- taljoonasta poistunut sotilaallisesti heikkoa ainesta. Osa oli fyysisesti heikkoa ja toiset taas olivat niskuroi- neet tai kieltäytyneet palveluksesta. He olivat joutuneet Bahrenfeltin työleirille.

Nyt tarjottiin halukkaille mahdol- lisuutta hakeutua siviilitöihin. Siviil- lissä palkat olivat toista luokkaa kuin jääkärin päiväraha ja työvoimalle oli runsaasti kysyntää.

Näiden siviilitöihin menneiden ja ehkä joidenkin kohdalla lähetettyjen joukossa lienee ollut sitä joukkoa,



100 vuotta myöhemmin. Kullervo Hantula, Kyösti Vuotela sekä Marja-Liisa Crockford Liepajan Pyhän kolminaisuuden kirkossa paikalla, jossa heidän isänsä, Johan Hantula, Aku Welling (myöhemmin Vuontela) ja Juho Aula vannoinvat jääkäri valansa. Kuva Ilkka Uotila

joka ei olisi halunnut palata taistelemaan Suomeen. Kun pataljoonan vahvuus oli ollut maaliskuussa 1917 1342 miestä, oli heitä lähdön hetkellä 950. Tosin määrä oli pienentynyt sen vuoksi, että eri etukomennuskuntien ja aselastien mukana Suomeen oli palannut 130 jääkäriä. Niinpä vapaussotaan osallistui kaikkiaan noin 1200 jääkäriä

Lähestyvän kotiinpaluun valmisteluihin kuuluivat myös ylennykset. 12. helmikuuta julkaistiin kuuluisa "Libaun lista", joka sisälsi 1 130 jääkäriä nimet, joista 403 ylennettiin upseereiksi ja 727 aliupeereiksi.

Sotilasarvon mukaan ylennyksiä tuli seuraavasti:

Majureita	13
Kapteeneja	41
Yliluutnantteja	66

Luutnantteja	126
Vänrikkejä	157
Vääpeleitä	50
Varavääpeleitä	188
Aliupseereja	423
Korpraaleja	66

Jääkäripataljoona 27 hajotettiin saksalaisena joukko-osastona 13. helmikuuta 1918. Samana päivänä jääkärit kokoontuivat Libaun Trinitatis-kirkkoon. Pataljoonan pappina toiminut Hannes Anttila siunasi pataljoonan lipun. Sen jälkeen jääkärit vannoiivat lipun ääressä valan Suomen hallitukselle. Se merkitsi samalla suomalaisen sotilasvalan syntyä.

Seuraavana yönä jääkärit pakkautuivat höyrylaiva Arcturukseen, Laiva oli rekisteröity 265 hengelle. Mutta nyt kyytiin tuli 854 jääkäriä ja muutama ylimääräinen henkilö. Jääkärit

matkustivat siviilipuvussa ja univormut kuten aseetkin tulivat saksalaisten määräyisestä toisessa laivassa. Arcturus lähti kuljettamaan heitä kohti Suomea 14. helmikuuta 1918. Alus ja jääkärit olivat Vaasassa 25. helmikuuta. Se oli päivälleen kolme vuotta myöhemmin, kun vapaaehtoisten suomalaisten sotilaskoulutus oli alkanut Lockstedter Lagerissa.

Teksti julkaistu Suomen Sotilas 5/2018 -lehdessä

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

Jääkäri Juho Ahlrothin päiväkirja

16. joulukuuta 1917

Tätä kirjoittaessani tuli mieleeni Suomi, nyt kun ei ollut killinkiäkään rahaa, että voisi jonnekin mennä hauskaa pitämään m.m. myytiin omassa kanttiinissa rommikrokia jotka hintaansa nähden ovatkin mainioita, yksi krokiannos maksaa ainoastaan 20 p. Mutta kun ei ole ensinkään rahaa niin eihän sille mitään voi, vaan olla kotona kasarmissa ja muistella hauskoja aikoja ennen Suomessa ollessa, ei siellä sentään tarvinnut näin yksitoikkoista elämää viettää sunnuntaina, olihan siellä sentään aina jotain vaihtelevaa sanomalehtien lukua y.m. mutta täällä se on vallan toista.

Ajattelin tässä yhtä ja toista millä rupeais aikaa tappamaan, mutta ei ole mitään tietoa, yhä enemmän ja enemmän muistuu koti mieleen, siellä kun kotiin tullessa tiesi saavansa jotain suuhunsakin, mutta täällä, kun olet syönyt päivänannoksesi, niin kärsi nälkää seuraavaan päivään tuonne 11:tä saakka, jolloin saadaan soppaa

25. joulukuuta 1917

Joulupäivällinen oli seuraava: 1 litra hernerokkaa joka ei suinkaan ollut sillä pilattu, että olisi ollut lihaa ja herneitä runsaasti, vain päinvastoin oli se jotensakin laihanlaista soppaa. Iltapäiväksi oli tavallinen päiväannos leipää, anselmin mittainen pätkä sellaista jauhomakkaraa sekä tavanmukainen kahvi.

3. helmikuuta 1918

Viikot vierivät ja päivät kuluivat, elämä tuntuu entistä raskaammalta, sillä näin yksitoikkoinen päiväjärjestelmä väkisin suuttuttaa toisinaan, niin kipeästi kun kotimaassa meitä nyt luultavasti tarvittaisiin, saamme sitävastoin olla täällä vieraiden ihmisten parissa ja lojuilla kylmässä kasarmissa. Aamulla mustan aamukahvin juotuaan rupeaa kiltisti kuuntelemaan jostain vanhasta aineesta oppituntia sekä sen jälkeen tavalisesti pihalla äkseerausta. Kello 11 saat soppaa joka ei suinkaan ole liialla ravintopitoisuudella pilattu, toisinaan on se sellaista että luulisi olevan tarkoitettu karjan rehuksi.

Painopistealueella kunnioitetaan jääkäreiden muistoa Kymenlaakson alaosasto 25 vuotias

Painopistealueella tarkoitetaan Kymenlaaksoa ja Kymijokea. Jääkärien elämäntyon kunnioittamiseksi nykyinen JP27:n kunniajäsen ja Kymenlaakson osaston kunniapuheenjohtaja Henrik Nordenswan kutsui 23. maaliskuuta 1993 kokouksen koolle osaston perustamiseksi. Kokoukseen osallistuivat DE Henrik Nordenswan, rouva Ellen Loikkanen, eversti evp Panu Loikkanen, päätoimittaja Erkki Sutela, Elimäen kirkkoherra Osmo Puhakka, maanviljelijä, Elimäen Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja Pentti Ruotjoki sekä Elimäen seurakuntakeskuksen emäntä, rouva Ellen Suni. Kokouksessa päätettiin, että koolla olevat henkilöt muodostavat asioita valmistelevan toimikunnan siihen saakka kunnes JP27 perinneyhdistyksen Kymenlaakson osasto perustetaan. Valmistelutoimikunnan seuraava kokous päätettiin pitää ke 14. huhtikuuta 1993 kello 17.00

Elimäen Seurakuntakeskuksessa. Kokoukseen osallistuivat Henrik Nordenswan, Erkki Sutela, Ellen ja Panu Loikkanen.

Kymenlaakson osaston perustava kokous järjestettiin 27.5.1993 Elimäen Seurakuntakeskuksessa. Kokoukseen osallistui 38 henkilöä. Pöytäkirjan mukaan Henrik Nordenswan avasi tilaisuuden. Hänet valittiin myös kokouksen puheenjohtajaksi ja sihteeriksi eversti evp. Panu Loikkanen. Pöytäkirjan 6:n pykälän mukaan päätettiin yksimielisesti perustaa Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Kymenlaakson osasto. Seitsemännessä pykälässä hyväksyttiin säännöt, joiden mallina olivat Helsingin osaston säännöt muuttamattomina. Johtokuntaan päätettiin valita kuusi henkilöä. Puheenjohtajaksi valittiin elimäkeläinen Henrik Nordenswan, varapuheenjohtajaksi kouvolaalainen Kaj Hagelberg ja johtokunnan jäse-

niksi iittiläinen Erkki Sutela, haminalainen Risto Auvinen, elimäkeläinen Ellen Loikkanen ja virolahtelainen Simo Pyhalahti. Tilintarkastajiksi valittiin Martti Palmén ja Panu Loikkanen, joiden varalle Risto Läylönen ja Anneli Hornborg.

Kokouksen vapaan sanan aikana Kymen sotilasläänin komentaja kenraalimajuri Matti Suokas toivotti osastolle onnea ja lupasi, että Puolustusvoimat antaa tarvittaessa tukensa osastolle. JP27:n Perinneyhdistyksen Maija-Liisa Nikkanen esitti onnittelet perustetulle osastolle ja kiitti Elimäen seurakuntaa, jolle annettiin kiitoksena muistotaulu. Tervehdyksensä esitivat myös Vapaussodan Perinneliiton Kymenlaakson osasto ja Kymenlaakson kiltapiiri.

Osasto sai lipun 2008

Osasto sai oman kantolipun, mikä naulattiin juhlallisoin menoin 9.12.2008 osaston perustamispaikassa, eli Elimäen Seurakuntakeskuksessa. Musiikista vastasi lappeenrantalainen Rakuunasoihtokunta.

Ensimmäisen naulan iski sotainvalidi Kauko Hasu, 2. sotaveteraani Olavi Eronen, 3. Puolustusvoimat kenraalimajuri Jukka Pennanen, 4. perustajajäsen Martti Palmén, 5. kunniapuheenjohtaja Henrik Nordenswan, 6. Jääkärisäätiö kenraalimajuri Sami Sihvo, 7. JP27 perinneyhdistys prikaatinkenraali Asko Kilpinen, 8. maakuntajohtaja Juha Haapaniemi, 9. seurakunta, khra Osmo Puhakka, 10. jääkärin lapsi Simo Pyhalahti, 11. JP27:n ystävä eversti evp. Panu Loikkanen, 12. Vapaussodan Perinneyhdistys Hannu Hasu, 13. Lottaperinne Irja Hasanen, 14. Sotilaspoika Pentti Koskenniemi, 15. KymJP everstiluutnantti Kaarle Törrönen, 16. Karjalan

Jääkärikansliasta Leena Järnefelt lähetti 7.4.1993 päivätyn kirjeen:

ARVOISA VASTAANOTTAJA

Kutsumme teidät Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n Kymenlaakson osaston perustavaan kokoukseen Elimäen kirkonkylän Seurakuntakeskukseen torstaina 25.5.1993 klo 19.00. Kahvitarjoilu ennen kokousta alkaen klo 18.30.

Toimikunta, joka on alustavasti valmistellut perustavaa kokousta on päättänyt

- perustaa Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Kymenlaakson osaston*
- järjestää Jääkärijuhlan Elimäellä*
- järjestää jääkäriilikkeestä kertovien videokasettien jakelun kouluille ja muille järjestöille*

Toivomme teidät lämpimästi tervetulleiksi tilaisuuteen

Toimeksi saaneena Leena Järnefelt



Panu Loikkanen, Martti Palmén, Eija ja Simo Pyhälähti; osaston perustajajäseniä ja toimihenkilöitä.

prikaati eversti Jorma Ala-Sankila, 17. Sotilaskoti Kaarina Mikkola, 18. Yhteistyö prikaatinkenraali Antti Lankinen, 19. Tukija Raimo Strömberg, 20. Varusmies Janne Lehtola, 21. Johtokunnan jäsen Pentti Järviö, 22. Aktiivinen jäsen Pertti Putkonen, 23. Nuorisio Jaana Ahtiainen, 24. puheenjohtaja Paavo Mikkonen. Osastolla on myös pienoislippu ja standaari, joita on jaettu huomionosoituksina muutamia kappaleita aktiivisille henkilöille.

Osaston toiminnasta voitaisiin nostaa esille vuosittain Elimäen Arboretumissa järjestettävä jääkäriluutnantti Alfred Sandbergin Muistokilpailu, jossa osina ovat ilmapistooliammunta, luontopolku kysymyksineen ja sotahistorialliset kysymykset. Vuonna 2018 oli järjestyksessä 41. kisa. Järjestelyistä on vastannut Elimäen Reserviupseerikerho. Myös tutustumismatkat Vapaussotien Kymenlaakson Perinneyhdistyksen ja Kymen läänin Maanpuolustusyhdistyksen kanssa

ovat olleet varsin suosittuja. Viimeisin retki tehtiin keväällä 2018 Mouhun taistelupaikoille. Mouhussa olevalle muistopaadelle laskettiin seppele asianmukaisine nauhoineen. Osaston jäsenmäärä lähentelee 200:aa.

JP27:n Perinneyhdistyksen Kesäpäivä 16.8.2014 oli osaston vastuulla, josta kiitos erityisesti osaston varapuheenjohtaja Pentti Järviölle. Osaston jäseniä osallistuu kesäpäiville mahdollisuuksien mukaan joskus jopa suurehkollakin joukolla.

Osaston nykyisen johtokunnan muodostavat myllykoskelainen puheenjohtaja Paavo Mikkonen, haminalainen varapuheenjohtaja Pentti Järviö, haminalainen Risto Auvinen, myllykoskelainen Eero Mattila, anjalainen Pekka Reponen, kotkalainen Kai Holmberg, voikkaalainen Juha Pesonen ja virolahtelainen Simo Pyhälähti. Hallitus on kasattu melko laajalta alueelta.

TEKSTI JA KUVAT: **Paavo Mikkonen**



Parolen päätoimittaja Jukka Knuuti, Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Pertti Laatikainen ja Kymenlaakson osaston kunniapuheenjohtaja Henrik Nordenswan Kymenlaaksossa järjestetyillä kesäpäivillä Haminan Bastionin edustalla.



Osaston tutustumismatkat ovat suuntautuneet moninaisille taistelupaikoille – mm. Mäkelän taistelun muistomerkillä.

Vapausota merellä oli jäämurtajakaappauksia

Vaikka vapausodan aikana valkoisella puolella ei varsinaisia laivastotaisteluita esiintynytäkään, niin merellisiä tapahtumia oli muutamia. Näistä maineikkaimmat ovat jäämurtajien Tarmo ja Volynets (Wolynets) kaappaukset.

Jäänmurtaja Tarmo oli ensimmäisen maailmansodan kuluessa palvelut Venäjän Itämerenlaivastossa. Punaopin puhjetessa tammikuun lopulla 1918 alus jäi punaisten hallitsemaan Helsinkiin. Se oli edelleen venäläisten vallankumouksellisten hallussa ja kuljetti postia sekä satunnaisia matkustajia. Venäjän vallankumouksen jälkihuumassa aluksen käyttö oli kuitenkin vähäistä ja sen miehistö kärsi muun laivaston tapaan sotaväsymyksestä.

Joukko Helsinkiin jääneitä suojeluskuntalaisia pohti salaisissa kokouksissaan kuinka päästä pois punaisesta pääkaupungista valkoisen armeijan puolelle. Syntyi uhkarohkea ajatus kaapata Helsingin satamassa talvehtiva ja venäläisten vartioima höyryjäänmurtaja Tarmo. Hankkeen puuhamieheksi ryhtyi synnynnäinen seikkailija, keisarillisen Venäjän laivaston luutnantti ja myöhempi itsenäisen Suomen rannikolaivaston komentaja Yrjö Roos.

Tavoitteena oli salakuljettaa samalla punaisessa pääkaupungissa piilottelevat senaatin puheenjohtaja Pehr Evind Svinhufvud sekä senaattori Jalmar Castrén saksalaisten miehittämään Tallinnaan. Luutnantti Roos oli jo aiemmin yrittänyt saada Svinhufvudia pois Helsingistä – tuolloin lentokoneella, mutta yritys oli epäonnistunut.

Aluksen lahjotun vartioston päällikön myötävaikutuksella pääsi valtaus-

joukko 3. maaliskuuta yön kähmässä piiloutumaan laivaan. Venäjänkielentaitoinen luutnantti Roos saatteli senaatinpuheenjohtaja Svinhufvudin ja senaattori Castrénin laivaan muka venäläisinä vallankumousjohtajina. Herrat solkkasivat siansaksaa toisilleen ja käyttäytyivät vallankumouksellisten tapaan rehvakkaasti, eivätkä vartiomiehet osanneet epäillä petosta. Tarmo lähti seuraavana päivänä suunnitellusti merelle tapaamaan venäläismurtaja Jermakia. Viaporin rannikkopattereiden jäätyä taakse valtausjoukko ryömi esiin piiloistaan ja otti laivan haltuunsa ilman verenvuodatusta. Uusi suunta oli kohti Revalia eli nykyistä Tallinnaa.

Svinhufvud saatiin pois punaisesta Helsingistä

Tallinnasta Svinhufvud ja Castrén jatkoivat edelleen Saksan ja Ruotsin kautta valkoisten hallitsemalle Pohjanmaalle.

Myöhemmissä sodan vaiheissa jäänmurtaja palveli aseistettuna apuristeilijänä muun muassa saksalaisen osasto Brandensteinia sen noustessa maihin Loviisassa.

Jäänmurtaja Tarmon kaappausta seurasi merikapteeni Theodor Seger Svenin johdolla suoritettu jäänmurtaja Volynetsin kaappaus. Kaappaajat nousivat Volynetsin puolalaissyntyisen päällikön, Stanislaus Juhnevictzn, avustuksella alukseen naamioituneina työmiehiksi, ja heillä oli vää-

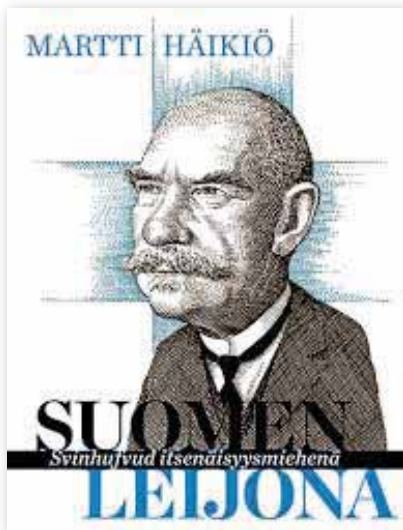


Jäänmurtaja Tarmo ahtojäisissä. Alus on avoinna yleisölle Merikeskus Vellamon museoalusalaturissa Kotkassa.



Kaappauksen jälkeen Volynetsin nimi vaihtui Wäinämöiseksi. Alus luovutettiin vuonna 1922 Viron valtiolle, joka risti sen Suur Tölliksi. Alus on nykyään nähtävillä Tallinnan merimuseossa.

rennetty määräys kuljettaa joukko Ilosaaren luo jäälle. Suomenlinnan ulkopuolella kaappaajat murtautuivat aluksen asevarastoon ja ottivat vallan. Venäläinen komissaari ja koko aluksen kansimiehistö riisuttiin aseista ja teljettiin putkaan. Konemiehistö jätettiin vartioituina hoitamaan tehtäviään ja alus jatkoi matkaansa kohti saksalaisten hallussa ollutta Tallinnaa. Matkan aikana vallankumouslippu vaihdettiin leijonallippuun.



Senaatin puheenjohtaja, pääministeri P.E. Svinhufvud joutui kiertämään Tallinnan, Berliinin ja Tukholman kautta Vaasaan.

Myös Volynets osallistui yhdessä jäänmurtaja Tarmon kanssa osasto Brandensteinin kuljettamiseen Tallinnasta Suomeen ja myös muihin saksalaisten toimintaa Suomessa 1918 tukeneisiin tehtäviin.

Valkoisen laivaston synty

Ensimmäinen varsinainen laivasto valkoisella puolella olivat keväällä 1918 perustetut merisuojauskunnat jotka myöhemmin saivat nimen merikunta. Ne aloittivat toimintansa ennen laivaston ensimmäisen vakinaisen joukko-osaston, Meripataljoonan, muodostamista.

Helsingin vapaaehtoinen merikunta perustettiin huhtikuussa 1918 ja saman kuun lopulla muodostettiin Turun merikunta. Myös Viipuriin järjestettiin vastaava joukko, josta käytettiin nimityksiä Viipurin laivue tai Viipurin rannikkolaivue. Lisäksi Laatokalla toimi maaliskuusta 1918 aluksi ja merimiinoin operoinut joukko, josta käytettiin nimiä Vuoksen laivasto ja Laatokan laivasto-osasto. Toukokuun

16. 1918 järjestettiin merikuntalaisista saksalaisten johdolla toistatuhatta miestä käsittävä miinanetsintälaivue, joka suoritti raivaustöitä kesällä 1918 Suomen rannikolla.

Helsingin ja Turun merikunnat lopettivat toimintansa elokuussa 1918 ja Viipurin laivue saman vuoden lopussa. Samoin saksalaisjohtoisen miinanetsintälaivueen toiminta päättyi syksyllä 1918 Saksan hävityä maailmansodan. Monet entiset merikuntalaiset siirtyivät laivaston palvelukseen.

Senaatti turvautui merisuojauskuntia muodostettaessa merenkulkuhallitukseen ja sen alaisiin laitoksiin sekä maan kauppalaivastoon. Merenkulkuhallituksen ensimmäinen käytännön toimi oli Helsingin merikunnan perustaminen merellisistä asioista kiinnostuneiden vapaaehtoisten miesten toimintaa ohjaamaan. Joukkoon liittyi merihenkisiä opiskelijoita, ylioppilaita ja merenkulupiiriin henkilöstöä.

Huhtikuussa 1918 perustetun Helsingin merikunnan vahvuus oli jo toukokuussa 500 miestä. Joukon ensimmäisenä päällikkönä toimi merikapteeni A. Lindfors. Turun merikunta saavutti toukokuun puolivälissä 200 miehen vahvuuden ja joukon päällikkönä toimi merikapteeni W. Streng. Merikunnilla oli keskeinen asema Suomen meripuolustuksen luomisessa.

Venäläisten jättämät alukset otettiin haltuun

Toukokuussa senaatti määräsi merenkulkuhallituksen vastaanottamaan satamiin jätetyt venäläiset alukset. Suuri osa niistä oli vaurioitettu käytökelvottomiksi, mutta parhaimpia alettiin kunnostaa. Helsingin ja Turun merikuntien tehtävänä oli ottaa alukset luetteloinnin jälkeen haltuunsa ja vartioida niitä. Suomen eri satamissa olleita Venäjän valtiolle kuuluneita

aluksia löytyi runsaasti: 70 höyrylaivaa, 90 moottorivenettä, 15 torpedovenettä, yksi miinalaiva sekä lukuisia joukko apualuksia, proomuja, purjevereneitä, soutuvereneitä ja nostureita.

Merikuntien toimintaa johti merenkulkuhallitus, jonka päällikkönä työskenteli vapaaherra Gustaf Wrede. Helsingin merikuntaa johdettiin valtion omistamasta Kalliolinna-nimisestä talosta Kaivopuistossa. Samaan taloon sijoittui myös heinäkuussa perustettu laivaston esikunta. Pääosa merikunnan henkilöstöstä oli majoitettu Katajanokan merikasarmiin. Turun merikunnan kasarmi ja kanslia sijaitsevat osoitteessa Birgerinkatu 5 (Nykyinen Ursininkatu). Suunnilleen puolet merikunnan henkilöstöstä palveli joukon käytössä olleilla kuljetus- ja yhteysaluksilla. Suomen vakinaisen meripuolustus alkoi muotoutua vasta heinäkuussa, kun ensimmäiset asevelvolliset tulivat meriväkeen.

Merikuntia vastaava Viipurin laivue koostui myös vapaaehtoisista, mutta sen toiminta muotoutui alusta lähtien erilaiseksi. Itärajan levottomien olojen vuoksi joukon pääasiallisena tehtävänä oli Seivästön ja Virolahden välisen rannikon ja väylien vartiointi. Laivueen käytössä oli hinaajia ja moottorivereneitä, ja laivuetta johti reservin luutnantti Leon Perander. Viipurin laivueen toiminta jatkui vuoden lopulle, jolloin laivaston päällikkö kiitti sitä päiväkäskyssään hyvin suoritusta työstä. Laivue sai kiinni monia merellä liikkuneita vieraita aluksia, henkilöitä ja salakuljettajia.

TEKSTI: komentaja **Ville Vänskä**

Valkoisia koskeva teksti perustuu valmisteilla olevaan teokseen Suojeluskuntalaivastosta ja punaisia koskeva osa Vänskän 2018 ilmestyneeseen teokseen Punakaartin laivasto.

Bertel Mårtensson – Jääkäri, joka katosi Saksan keskitysleirille

Bertel Mårtensson koulutettiin jääkäriä lentäjäksi. Hän oli perustamassa Suomen ilmavoimia. Toimiessaan toisen maailmasodan aikana liikemiehenä eri maissa, hänen kansainväliset kontaktinsa herättivät epäluuloja saksalaisissa ja hänet vangittiin vakoilusta epäiltynä. Hän joutui keskitysleirille, mille tielle hän jäi, joskin siitä, miten hän kuoli, ei ole täyttä selvyyttä.

Bertel Efraim Mårtensson (s. 5.10.1893) tuli ylioppilaaksi Porvoon ruotsalaisesta lyseosta vuonna 1911. Hän ryhtyi opiskelemaan Helsingin yliopistossa matematiikkaa, tähtitiedettä ja fysiikkaa. Koulussa opettajat olivat pitäneet häntä matemaattisena nerona.

Vaikka hänelle oli ennustettu suurta tulevaisuutta tieteen alalla, hän lähtikin Saksaan saamaan sotilaskoulutusta. Mårtensson saapui Lockstedtiin ja liittyi Pfdfinder-kurssin 1. kompaniaan heinäkuun alussa 1915. Hän yleni alle puolessa vuodessa Hilfsgruppenführeriksi ja muutamaa kuukautta myöhemmin maaliskuussa 1916 Gruppenführeriksi. Elokuun alussa hänet lähetettiin saamaan lentokoulutusta Saksan ilmavoimiin. Hänestä tuli ainoa Saksassa lentokoulutuksen saanut jääkäri.

Mårtensson suoritti tähtistäjätutkimuksen huhtikuussa 1917 ja ohjaajatutkimuksen 10.2.1918. Hän ehti saada tililleen 10 lentotuntia tiedustelulentäjänä Itämerellä, ennen kuin palasi Suomeen 17.4.1918. Vapaussodassa hän toimi yliluutnantiksi ylennettynä Antrean lentoasemalla ja suoritti tiedustelulentoja Viipuriin ja muualle Karjalankannaksella. Hän oli onnistunut hankkimaan Saksasta peräti seitsemän lentokonetta. Suomen ilmavoimat on yksi maailman vanhimmista ilmavoimista. Esimerkiksi Ison-Britannian Royal Air



Bertel Mårtensson majurina

Force perustettiin vasta kuukautta myöhemmin.

Vapaussodan jälkeen Mårtensson toimi ensin Helsingin lentoaseman päällikkönä ja sen jälkeen Ilmailuvoimien esikunnan teknillisen osaston päällikkönä. Vielä samana vuonna hänet siirrettiin majurina Ilmailuvoimien esikuntapäälliköksi, missä tehtävässä hän toimi vuoteen 1924. Vuonna 1920 hän oli ehtinyt suorittaa myös diplomi-insinöörin tutkinnon Pariisin lentoinsinööriakatemiassa.

Lentäjä siirrettiin rautatiepataljoonaan

Mårtenssonin siirto ilmavoimista Rautatiepataljoonan kompanianpäälliköksi oli seurausta näkemyseroista Ilmailuvoimien komentajan kanssa. Tapaus oli sikäli outo, että majuri Mårtensson oli tuolloin Ilmailuvoimien laajimman lentosotakoulutuksen saanut upseeri. Siirto Rautatiepataljoonaan oli ilmiselvästi kykyjen haaskausta. Hänet siirrettiin kui-

tenkin myöhemmin vuonna 1924 Yleisesikuntaan. Hän toimi Suomen ilmailuasiamiehenä Pariisissa ja myöhemmin myös Roomassa. Palattuaan Suomeen vuoden 1926 lopulla hän anoi ensin virkavapautta ja erosi palveluksesta everstiluutnanttina vuoden 1927 alussa.

Ihmetystä herättää ilmeisen lahjakkaan, monipuolisen koulutuksen saaneen ilmavoimien upseerin sotilasuran päättyminen vain 33-vuotiaana. Ilmailuvoimien johdossa ei silloin vielä ollut lentäjää, vaan komentajana oli jalkaväessä koulutuksensa saanut jääkäriupseeri eversti Väinö Vuori. Nuori ja pätevä lentoupseeri on saattanut omata hyvin poikkeavia ilmasotaa koskevia käsityksiä, mikä ei ole jäykkäniskaista esimiestä miellyttänyt. Vuori oli komentajana vuoteen 1932. Tilanne muistuttaa kovasti henkilösuhteita Suomen ilmavoimien johdossa vuosikymmen myöhemmin.

Juuri tuolloin 1920-alkupuolella ilmavoimien kehitys haki linjaansa. Ilmavoimat oli uusi aselaji, jonka oli kamppailtava budjettirahoituksesta sekä armeijan että merivoimien tarpeiden rinnalla. Lisäksi ilmavoimien rakenteissa oli vielä selkiytymättömyyttä hävittäjien, pommikoneiden, meritoimintakoneiden ja muun kaluston keskinäisistä määristä ja painopisteistä. Näkemyserojen muodostumiselle oli monia mahdollisuuksia.

Vapaussodan päätyttyä ilmavoimiin hakeutui lisäksi jääkäreitä. Yhdeksän jääkäreitä suoritti ohjaajan ja kolmetoista tähtistäjän tutkinnon.

Siirtyi sotaväestä liike-elämään

Siviiliuransa Bertel Mårtensson aloitti myyntipäällikkönä Ford Motor Company of Finland Oy:ssä tammikuussa 1927. Siinä tehtävässä hän toimi kuusi vuotta, minkä jälkeen hän siirtyi lii-



Friedrichshafen FF33E oli yksi Mårtenssonin Saksasta hankkimista lentokoneista. Koneen kellukkeet kertovat, että koneen "lentokenttänä" oli vesi.

kemieheksi asuinpaikkanaan Pariisi.. Liiketoimet veivät Mårtenssonin usein Lontooseen, mutta Mårtenssonilla oli edelleen aikaa vaativia liiketoimia Pariisissa, jotka jatkuivat vielä Ranskan kukistuttua vuoden 1940 jälkeenkin.

Syksyllä 1939 talvisodan alla Mårtensson oli hakeutunut uudelleen palvelukseen. Hänet määrättiin Helsingin sotilaspiiriin käyttöön. Sodan aikana hän jatkoi kuitenkin yksityisenä liikemiehenä, jonka bisnekset veivät hänet Sveitsistä edelleen miehittyyn Ranskaan, Espanjaan, Portugaliin, Saksaan ja Isoon-Britanniaan. On ilmeistä, että hän on ollut mukana Suomen armeijan ase- ja materiaalihankinnoissa sekä mahdollisesti jonkinlaisessa tiedustelutoiminnassa, jota on saatettu pitää jopa vakoiluna joissakin saksalaisissa piireissä, vaikka Suomi olikin Saksan kanssasotija vuodesta 1941. Mårtenssonilla tiedetään olleen läheinen ystävä Saksan valtakunnanmarsalkan Hermann Göringin lähipiirissä, eversti Carl Seber, joka oli ollut kapteenin arvoisena mukana Suomen ilmavoimien perustettaessa.

Saksalaiset olivat kiinnittäneet huomionsa Mårtenssoniin hänen lukuisten matkojensa vuoksi. Ne olivat synnyttäneet jopa epäilyjä hänen toimimisestaan Neuvostoliiton kuriirina, mistä ei ole kuitenkaan mitään todisteita.

Pidätettiin 1943 keskitysleirille

Suomen Vichyn-lähetystöön oli tullut tieto, että saksalaiset olivat pidättäneet Bertel Mårtenssonin lokakuun lopulla 1943, ilmeisesti Baselin-vasmaisella raja-asemalla, tämän kuljettaessa Suomen lähetystön kuriiripostia Ranskaan. Joulukuun lopulla 1943 lähetystösihteeri Torsten Tikanvaaran raportti asiasta saapui ulkoministeriöön Helsinkiin. Huomiota kiinnittää, miksi asiasta on informoitu ministeriötä vasta näin pitkän ajan kuluttua. Pidätyksestä oli lisäksi heti ilmoitettu Suomen Pariisin-pääkonsulille Kaarlo Brusinille. Samalla Mårtenssonin hallussa olleet seitsemän sinetöityä matkalaukkuja oli toimitettu Pariisiin.

Suomen Vichyn-lähetystön verkkaista toimintaa ihmeteltiin ulkoministeriössä, jonka mielestä asiasta olisi pitänyt ilmoittaa sille oitis ja sähköllä. Vichyn-lähetystön mielestä asian hoitaminen kuului kuitenkin Suomen Berliinin-lähetystölle, jonka alaisuudessa Vichyn lähetystö toimi. Suomen Vichyn-suurlähettiläs Aaro Pakaslahti oli kyllä jo 31.10.1943 saanut Bernistä huolestuneen tiedustelun kuriiripostin viipymisestä ja Mårtenssonin katoamisesta. UM:n arkistoista ei selviä, miksi Mårtenssonin asiassa viivyteltiin lähes kaksi kuukautta ennen määrätietoisten toimien aloittamista.

Lähettiläs Aaro Pakaslahti oli puolustellut hidasta toimintaa: "ottaen huomioon sen yleisen käsityksen, mikä kaikilla tahoilla vallitsee Mårtenssonin monien puuhien hämäräperäisyydestä, en puolestani luule, että mikään aktiivisempi toiminta hänen asiassaan olisi ollut viisasta. Nyt vähitellen, jolloin pidätyksestä on kulunut kaksi kuukautta, asia on ehkä toisin." Hänen mukaansa Saksan viranomaiset olivat monta kertaa varoittaneet suomalaisia Mårtenssonin salakähmäisistä hankkeista. (Pekkarinen: Konsulinkyydillä kotiin, Otava, 2009).

Pääkonsuli Kaarlo Brusin kertoi UM:lle laatimassaan raportissa, että saksalaiset viranomaiset olivat kutsuneet hänet 25.10.1943 luokseen ja ilmoittaneet Mårtenssonin pidätyksestä. Brusin oli pyytänyt päästä tapaamaan Mårtenssonia vankilaan, mutta siihen ei ollut suostuttu.

Vasta 17.1.1944 Suomen Berliinin-lähetystö jätti asiaa koskevan muis-tion Saksan Auswärtiges Amtille. Siihen saatiin kuittaus kolme viikkoa myöhemmin. Samoihin aikoihin Mårtenssonin Pariisissa asuva serkku oli saanut postikortin Mårtenssonilta, joka oli silloin Compiègnen keskitysleirillä Ranskassa.

Jatkuu seuraavalle sivulle

Jatkuu edelliseltä sivulta

Saksan ilmoittivakoilupeäilystä

Helmikuun lopulla Saksan ulkoministeriö ilmoitti, että Mårtensonia epäiltiin vakoilusta. Suomalaisten diplomaattien tutkimuksissa kävi ilmi, että Mårtensonilla oli ollut suomalainen kuriiripassi. Mårtensonilla oli pidätyshetkellä ollut hallussaan suuri rahasumma, 223.000 Sveitsin frangia. Tämä rahasumma on voinut olla yhtenä syynä pidätykseen. Rahat jäivät sille tielleen.

Rouva Ella Mårtenson oli omaaloitteisesti ollut yhteydessä Suomen lähetystöihin ja myös suoraan ulkoministeriöön. Siinä yhteydessä selvisi, että everstiluutnantti Mårtenson oli siirretty Buchenwaldin keskitysleirille lähelle Weimaria.

1.6.1944 Saksan ulkoministeriön poliittinen osasto ilmoitti, että Mårtenson oli ollut yhteydessä englantilaisiin ja amerikkalaisiin agentteihin. Hän oli myös kuulusteluissa tunnustanut tapahtuneen, joka oli sattunut hänen Portugalissa käyntinsä yhteydessä vuonna 1942. Vaimo sanoi kuitenkin olleensa koko ajan miehensä seurassa ja tavanneensa samat henkilöt kuin miehensä, mutta että kumpikaan heistä ei ollut tietoinen vieraan vallan agenteista.

Rouva Mårtenson yritti turhaan saada miehensä asiaan selvyyttä kääntymällä myös marsalkka Mannerheimin, presidentti Risto Rytin, Jääkäriliiton ja Führerin päämajassa Mannerheimin edustajana toimineen kenraali Hugo Östermanin puoleen. Suomen suhteet Saksaan olivat kesäkuun alussa 1944 erityisen jännittyneet saksalaisten epäillessä Suomea erillisrauhapyrkimyksistä, joten olosuhteet neuvotteluille yksittäisen pidätetyn suomalaisen evp-



Viimeinen elonmerkki Mårtenssonista oli hänen 12.7.1944 Buchenwaldista lähettämä postikortti

upseerin tapauksen selvittämiselle olivat huonot. Syyskuussa olosuhteet huononivat entisestään, kun Suomi välirauhansopimuksen solmimisen seurauksena joutui katkaisemaan suhteensa Saksaan. Se oli oleva kohdalokasta myös Bertel Mårtensonille.

Buchenwaldin keskitysleiri oli jäänyt Neuvostoliiton vyöhykkeelle, minkä vuoksi Suomen ulkoministeriö pyysi talvella 1948 Neuvostoliitolta tietoa Mårtensonin kohtalosta. Sillä ei ollut asiasta tietoa.

Kuoli vankikuljetuksen aiheuttamiin rasituksiin?

Suomen Pariisin-lähetystön sotilas-asiamies ryhtyi selvittämään asiaa. Varmuudella saatiin selville, että Mårtenson oli ollut hengissä Buchenwaldissa vielä 12.7.1944, jolloin päivätyn postikortin hänen pariisilaisserkkunsa oli saanut. Se on viimeinen varma elonmerkki Bertel Mårtenssonista. Tuon ajankohdan jälkeisistä tapahtumista on liikkinut useita erilaisia huhuja ja kuulopuheita.

Yleisin tarina on ollut italialaisen lääkärin kertomus Ravensbrückin

keskitysleiriltä Mecklenburgista. Sen mukaan Weimarin seudulla tapahtui huhtikuussa 1945 suuria vankikuljetuksia. Rautatievaunuun oli ollut sullottuna viitisenkymmentä vankia, joista yksi oli Mårtenson. Matkaa oli tehty useita vuorokausia ilman ruokaa ja juomaa. Kun vaunu avattiin Ravensbrückissä, hengissä oli enää 3–4 vankia, heidän joukossaan oli Mårtenson. Hänet vietiin paikalliseen amerikkalaiseen sairaalaan, missä hän kuitenkin kuoli. Suomen Pariisin-lähetystön sotilasasiamies everstiluutnantti A.O. Wiitanen, joka Pääesikunnan ulkomaanosaston toimeksiannosta selvitteli Mårtensonin kohtaloa, päätyi toteamaan, että tämä oli "todennäköisesti, ei kuitenkaan varmasti" kuollut 1.8.1944 ja 1.5.1945 välisenä aikana.

Julkisesti selvittämättä on jäänyt, oliko Mårtenson vakoilija, ja jos oli, kenen laskuun hän olisi vakoillut? Olisiko hän siinä tapauksessa ollut myös kaksoisagentti vai jopa kolmoisagentti? Hänen oletetaan kuitenkin olleen jollakin tavalla Päämajan palveluksessa sodan aikana. Britanniaasta saatu tiedustelupalvelun tieto on, että Mårtenson oli käynyt maassa sodan aikana, siis Saksan kannalta vihollismaassa. Jos se on tullut saksalaisten tietoon, se on voinut käynnistää pidätysprosessin. Vahvistamaton tieto on, että hän olisi vienyt rahaa Britanniaassa toimineelle Saksan hyväksi toimineelle vakoilijalle.

Kirjallisten lähteiden lisäksi haastateltu kenraaliluutnantti evp. Heikki Nikusta ja kenraaliluutnantti evp. Ermei Kannista sekä David Kirbyä.

TEKSTI: Jyrki K. Talvitie

Suomen pääministerin ensimmäinen lentomatka

Kevään 1918 merkkitapahtumiin kuului myös Suomen pääministerin (silloin senaatin puheenjohtajan) ensimmäinen lentomatka, tai paremminkin sellaisen yritys. Senaattori Svinhufvud yritettiin viedä pois punaisten hallitsemasta. Pakoyritys päättyi kuitenkin pakkolaskuun moottorihäiriön takia heti lähtövaiheessa. Ehkä oli hyvä niin, sillä ilman kunnollisia lentovarusteita Svinhufvud tuskin olisi välttynyt paleltumavammoilta. Näin kertoo Martti Häikiö kirjassaan P.E. Svinhufvud – Suomen leijona.

Venäjän laivaston entinen upseeri, meriväen luutnantti Yrjö Roos halusi päästä Helsingistä valkoisten puolelle. Hän oli tavannut Hermannin lento-osaston päällikkönä olevan ilmavoimien luutnantti Väinö Mikolan ja he päättivät lähteä lentäen Vaasaan. Koneessa oli tilaa vielä yhdelle ja he ottivat yhteyttä aktivisteihin. Heidän piirissään todettiin, että näin voitaisiin saada Svinhufvud pois Helsingistä. Svinhufvud kuitenkin epäröi, sillä ei hän, kuten ei kovin muukaan tuohon aikaan ollut kokenut lentomatkaa.

Pakoyritykseen kehitettiin peitatarina: ”insinööri Petterson”, joka oli toiminut Nobelin polttoöljylaitoksessa Bakussa, hakusi päästä pienelle lentomatkalle. Hintana oli renkaan hankkiminen lentoaseman autoon. Näin Mikkola sai luvan ”insinöörin” lennättämiseen.

5. helmikuuta Svinhufvud naamioitiin, kuuluisat viikset lyhennettiin ja värjättiin mustiksi. Päähensä hän sai suuren karvalakin ja päälleen ylimääräisiä vaatteita. Villapaidan alle hän laittoi sanomalehtiä lämmikkeeksi. Varusteiksi tulivat vielä suojalasit, pakkasrasvaa ja konjakkipullo.

Matkaan oli määrä lähteä venäläisellä Stetinin M-16 tiedustelukonella.

Hermannin lentoasemalla Mikkola kiipesi ohjaajan istuimelle ja Svinhufvud ja Roos ohjaajan edessä olevalle tähystäjän paikalle. Se oli niin ahdas kahdelle miehelle, että Svinhufvud riisui turkkinsa ja kääri sen heidän ympärilleen. Yhdelle miehelle tarkoitettu istuin murtui kahden miehen painosta. Kone kuitenkin pääsi ilmaan.

Tarkoitus oli lentää Lahden ja Päijänteen yli Jyväskylään. Kone kaarsi ensin Sörnäisiin ja Kulosaareen, kuten oli ilmoitettu. Noin puolen kilometrin korkeudessa Mikkola kaarsi kohti pohjoista. Svinhufvud otti taskumatista ryypyn ja huusi Roosin korvaan: ”Eläköön Suomi”.

Yhtäkkiä moottorin ääni muuttui ja sen käynti epätasaiseksi. Mikkola huomasi, että konetta lentokuntoon laitettaessa matruusit eivät olleet panneet riittävästi spriitä jäähdyttymään, minkä vuoksi jäähdytysvesi jäättyi. Ehkä sprii oli mennyt muuhun käyttöön. Koneen oli pakko kääntyä takaisin ja laskeutua jälle.

Svinhufvud kertoo pakkolaskun jälkeisistä tapahtumista: ”Polttelimme



Stetinin 16:n runko muistutti kylpyammetta, jonka edessä oli rungossa kolo tähystäjälle ja ohjaajalle tähystäjän takana. Sekä tähystäjän että lentäjän paikat olivat täysin avoimia pientä tuulilasia lukuun ottamatta. Koneen pyrstö oli kahden hyvin kevytrakenteisen puomin päässä. Sama kone, jolla Svinhufvudia piti lennättää, joutui myöhemmin onnettomuuteen. Koneen rungon etuosa (missä Svinhufvud istui) irtosi lennolla ja vei kuolemaan kaksi varusmiestä.

savukkeita ja minä vedin imukkeesta pienen sifferipaperin, jossa oli tietoja Mannerheimille aiottuja punaisten toiminnasta Helsingissä. Svinhufvud söi paperin.

”Insinööri Petterson” kyydittiin takaisin kaupunkiin ja niin Svinhufvudin piileskely punaisten hallitsemassa Helsingissä jatkui.

Saksalainen kuningas oli skandaali

Itsenäistynyt Suomi Ranskan näkökulmasta

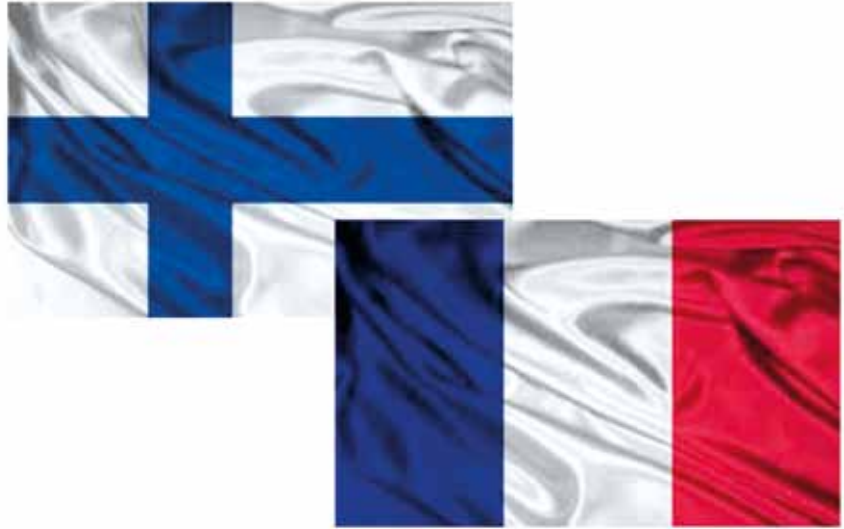
Tänä vuonna tulee kuluneeksi 100 vuotta 1. maailmansodan syttymisestä. Vaikka sodasta on kauan, on vanhempiemme ja isovanhempiemme välittämät henkilökohtaiset muistot vielä aistittavissa. Sodalla oli merkittävät sosiaaliset ja poliittiset vaikutukset. Bolsevismia ei olisi ilman ensimmäistä maailmansotaa ja monien maiden vapautuminen olisi kestänyt paljon kauemmin. Tämän päivän aiheena on Suomen itsenäisyys ja tarkoituksenani on esitellä teille Ranskan näkökulma Suomesta viime vuosisadan alussa

Ranska on perinteisesti katsonut enemmän itään, länteen sekä etelään ja vähemmän pohjoiseen, mutta sille on syynsä.

Ranskan pääsyn Pohjolaan on aina estänyt kaksi maata: Saksa Itämerelle ja Britannia Pohjanmerelle. Ranska-Venäjä-liiton oli tarkoitus muuttaa asetelmaa.

Suomen kohtalo oli sidottu Venäjän kehitykseen. Ranska-Venäjä-liitto astui voimaan 1984 ja liitto laajeni käsittämään myös Britannian 1907. Liiton myötä Ranskan näkökulma Suomeen oli kaksijakoinen. Toisaalta Ranska on aina tukenut kansallisuuseriaatetta, mutta toisaalta Ranskan liittolaisen Venäjän yhtenäisyyttä ei saanut heikentää. Saksan uhkan kasvaessa Venäjän yhtenäisyyden tukeminen oli kuitenkin etusijalla.

Kolmen sotavuoden jälkeen tsaari joutui luopumaan vallasta ja duuma nimesi uuden hallituksen. Ranska ei pitänyt tätä huonona asiana, koska tsaarin sodanjohto oli ollut heikkoa, keisarinna oli saksansukuinen ja Rasputinin kaltaisten henkilöiden vaikutusvalta liian suuri. Uusi hallitus voisi entistä vahvemmin käydä sotaa Saksaa vastaan. Venäläiset olivat kuitenkin sotaan väsyneitä ja bolsevikit innoittivat kansaa ja joukkoja, kunnes



Ranskan näkökulma Suomesta (1984–1920)

yllättäen marraskuussa 1917 aseelliset bolsevikit kaatoivat Kerenskin hallituksen. Tämä johti vallankumouksen leviämiseen Venäjällä, jolla oli vaikutusta myös Suomeen.

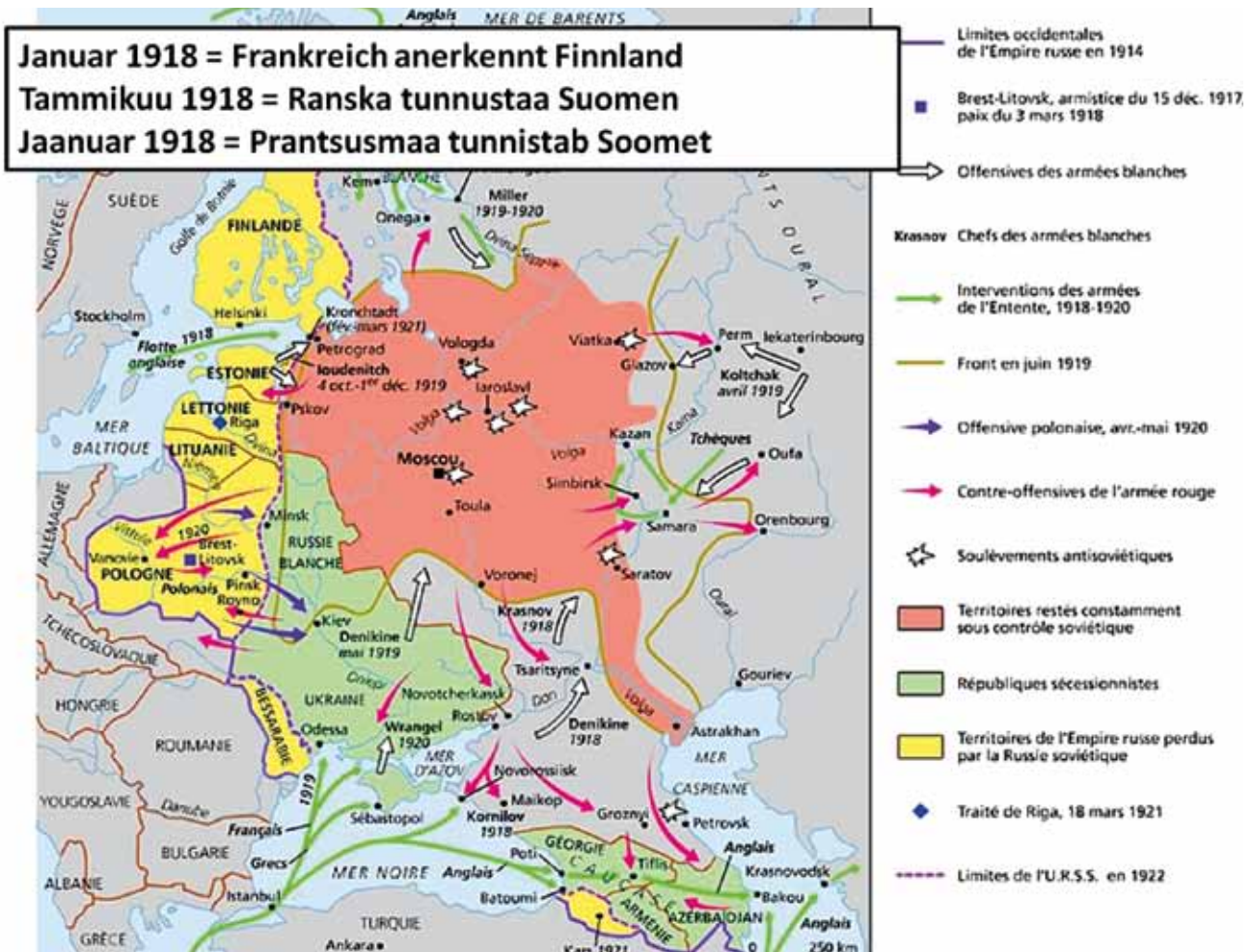
Maaliskuun 1917 vallankumous ei vielä muuttanut Ranskan asennetta Suomea kohtaan, mutta bolsevikkien noustessa valtaan lokakuussa otettiin uudet poliittiset suuntalinjat käyttöön: Julistus Venäjän kansojen itsemääräämisoikeudesta 15. marraskuuta 1917. Koko itärintamaa koskeva aselepo 15. joulukuuta 1917 alkaen

Svinhufvud julisti Suomen itsenäiseksi 6. joulukuuta 1917. Venäjän bolsevikkihallitus tunnusti Suomen itsenäisyyden 31. joulukuuta. Sota ei ollut Ranskan kannalta vielä ratkenut. Amerikkalaiset eivät vielä olleet tulleet mukaan sotaan, Romania oli irtautunut sodasta 9. joulukuuta ja saksalaiset itärintaman divisioonat voisivat vielä muuttaa länsirintaman voimasuhteita merkittävästi. Bolsevikkeja pidettiin tästä johtuen pettureina.

Ranska vastusti bolsevikkeja

Ranskan strategisena tavoitteena oli ylläpitää itärintamaa. Koska bolsevikkeihin ei voinut luottaa, päätettiin tukeutua Ukrainaan, Suomeen, Baltian maihin ja Puolaan. Ranska tunnusti Suomen toisena valtiona Venäjän jälkeen toivoen uusien valtioiden vakauttavan tilannetta Keskusvaltoja ja bolsevikkien välillä. Ukraina teki kuitenkin aselevon Keskusvaltojen kanssa ja Suomi ajautui sisällissotaan.

Helsingissä oli 27. tammikuuta punakaarti ottanut vallan. Vaasasta käsin virallinen hallitus antoi kenraali Mannerheimille käskyn riisua aseista venäläinen sotaväki Suomessa ja aloittaa vastahyökkäykset. Suomi haki tukea Saksalta ja Itämeren-divisioonan nousi 3. huhtikuuta maihin Hangossa. Saksalainen kenraaliluutnantti von der Goltz tuki suomalaisen sotaväen organisointia joulukuuhun 1918 saakka. Saksalaiset joukot Suomessa eivät miellyttäneet Ranskaa. Vielä huonommaksi ja jopa skandaalin



Kuvassa on myös viroin kielistä tekstiä, koska esitelmää kuuntelemissa oli myös virolaisia

omaiseksi asiat teki ympärysvaltiojen kannalta, kun eduskunta valitsi Hessenin prinssin Friedrich Karlin kuninkaaksi..

Vain Mannerheimia arvostettiin Ranskassa

Näiden tapahtumien aikana ainoana suomalaisena henkilöahmona ympärysvallioissa arvostettiin kenraali Mannerheimiä. Hänen taustansa tsaarin upseerina ja pidättyväisyys saksalaisia kohtaan teki hänestä sopivan keskustelukumppanin voittajille. Mannerheimin loka-marraskuussa 1918 tapahtunut Pariisin matka ja Mannerheimin valinta joulukuussa 1918 valtionhoitajaksi normalisoivat Suomen ja Ranskan suhteet. Tämä oli myös viisasta, koska Suomen piti pitää puoliaan tulevissa Versaillesin

rauhankonferenssissa Itä-Karjalan ja Ahvenanmaan kysymyksissä.

Ranskalle strategiset kysymykset olivat saksalaisten joukkojen poistuminen Suomesta ja bolsevikihallituksen kaataminen. Jälkimmäinen oli tarkoitus toteuttaa liittoutuneiden hyökkäyksellä pohjoisesta Murmanskin suunnasta ja Venäjän valkoisten kaartien ja uusien valtioiden hyökkäyksellä. Suunnitelma ei kyetty kuitenkaan toteuttamaan.

Umpikujasta päästiin pois Tarton rauhan myötä, jossa Suomi ja Neuvostoliitto sopivat rajalinjasta. Petsamo liitettiin Suomeen. Lokakuussa 1921 Kansainliitto ratkaisi Ahvenanmaan kysymyksen Suomen eduksi.

Neuvostoliiton bolsevikihallitus oli liian vahva kaadettavaksi. Ranska siirtyi tukemaan Suomea demokraat-

tisena ja vakaana puskurivaltion sekä satoi maahan sotilaalliset, taloudelliset ja poliittiset suhteet, joita on ylläpidetty tähän päivään saakka.

Teksti on ranskalaisen eversti. Jean-Emmanuel Brunean Hohenlocksttdissa helmikuussa 2014 pitämä esitelmä. Käännös: everstilutnantti Kimmo Tarvainen.

Jääkärikanslia on kotiutunut uusiin tiloihinsa Döbelninkadulla



Perinneyhdistyksen hallitus uudessa neuvotteluhuoneessa. Oikealta Tiina Kiiski, Tero Kinnarinen, Brage Forssten ja Arno Hakkarainen. Heitä vastapäätä oikealta Kyösti Vuontela, Jukka Knuuti ja Pertti Laatikainen. Komea maalaus seinällä kuvaa venäläisiä joukkoja ylittämässä Merenkurkkua Suomen sodassa 1809. Kuva Jorma Ignatius



Tiina pyörittää kanslian rutiineja modernissa toimistossa. Kuva Jorma Ignatius

Otamme käyttöön 1.1.2019 uudet sähköpostiosoitteet, joissa päätteenä on @jp27.fi

Tässä yhteydessä lisätään myös uudet sähköpostiosoitteet suoraan puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle, kansliaan, Parolelle ja osastoille.

Uudet sähköpostiosoitteet:

puheenjohtaja@jp27.fi

parole@jp27.fi

varapuheenjohtaja@jp27.fi

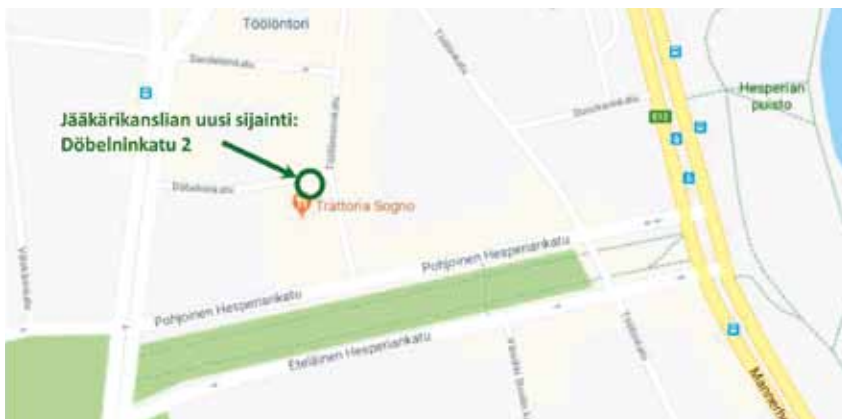
jaakarisaatio@jp27.fi

kanslia@jp27.fi

Osastojen uudet sähköpostiosoitteet löydät Osastojen yhteyshenkilöt -osiosta.

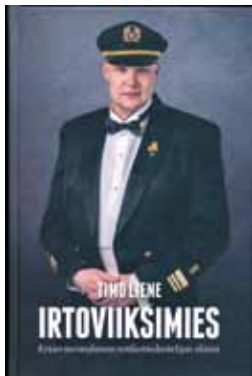


"Vanhasta" jääkärikansliasta muistuttavat tutut viirit, patsaat ja muut perinne-esineet. Kuva Jorma Ignatius



Jääkärikanslia sijaitsee Döbelninkadun varrella vanhassa suojeluskuntatalossa Töölöntorin ja Pohjoisen Hesperiankadun välissä. Kartta Arno Hakkarainen. Lähde: www.google.com

Harvinainen kurkistus tiedustelunmaailmaan



Irtoviiksimies

Timo Liene

256 sivua, Kustantaja: Suomen Mies, 2018.

”Yksi tiedustelutoiminnan nyrkkisään-
nöistä on, että ne, jotka tietävät, eivät
kerro toimialan asioista ulkopuolisille,
ja ne, jotka luulevat tietävänsä, kerto-
vat”, kirjoittaa majuri Timo Liene her-

kullisessa kirjassaan.

On varmasti ollut vaikeaa vetää rajaa siihen, että mitä haluaisi kertoa ja mitä voi ja miten sen kertoo, mitä ei voi kertoa. Uskoisin, että kirjan käsikirjoitusta on hiottu muuallakin kuin kirjoittajan kammarissa.

Kirjan aihepiiri asettaa sille kovat odotukset, eikä tekijä tuota pettymystä. Vaikka tiedustelun suuret salaisuudet jäivät kertomatta, saa tästä kuitenkin, kuin oven raosta, kurkistella maailmaan, josta ei puhuta.

Tiedustelun salaisuuksien puuttuessa onkin itse asiassa mielenkiintoisempaa tutustua kirjan kirjoittajaan ja hänen kokemuksiinsa sotilasuralta, joka vei sotahistorioitsijan tiedustelun piiriin.

”Hän kertoo sotaväen huvittavista persoonallisuuksista ja episodeista hauskasti ja värikkäästi. Tekstistä paljastuu nopeasti, että Liene oli itsekin hauska ja särmikäs mies – ”suuri persoona”, kuten kirjaan esipuheen kirjoittanut

puolustusvoimien tiedustelupäällikkö Harri Ohra-aho häntä kuvailee.

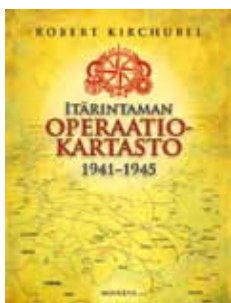
Majuri Liene toimi kriisinhallinta-tehtävissä Bosniassa ja Afganistanissa. Niissä tehtävissä hän ”ajautui” kuin vähän sattumalta tiedustelutehtäviin. Kotimaahan palattuaan hän eteni sektorinjohtajaksi Tiedustelukeskukseen, sieltä EU:n sotilasesikunnan tiedusteludirektoraattiin. EU-tehtävistä Liene palasi Tiedustelulaitokseen, tällä kertaa strategisen osaston apulaisosastopäälliköksi. Voi siis perustellusti ajatella, että majuri Liene oli hyvin perillä tiedustelun asioista.

Luettavaksi on tarjolla kiintoisa kirja kiintoisasta henkilöstä ja poikkeavasta aihepiiristä.

Majuri Timo Liene menehtyi syöpään viime huhtikuussa 47-vuotiaana.

Ville Kaarnakari

Kartta on sotahistoriaa harrastavan paras ystävä



Itärintaman operaatiokartasto 1941–1945

Robert Kirchubel

Minerva 2018

Toisen maailmansodan aikaiset taistelut itärintamalla ovat niin laaja ja monikerroksinen tapahtumasarja, että niiden

hahmottaminen on välillä hankalaa. Sen on todennut myös amerikkalainen everstiluutnantti Robert Kirchubel on julkaissut kolmiosaisen teossarjan operaatio Barbarossasta. Sen yhteydessä syntyi 128 karttaa sisältävä Itärintaman operaatiokartasto.

Itärintama on maailmanhistorian suurin rintama niin maantieteellisen ja ajallisen pituuden kuin armeijoiden miesvahvuuden ja menetettyjen ihmishenkienkin osalta. Kirchubelin kartasto visualisoi kaikki sotatoimet vuonna 1941 alkaneesta operaatio Barbarossasta aina Berliinin murtumiseen vuonna 1945. Mukana on myös Suomen lähi-alueen taistelut ja mm. suomalaisten käymät taistelut Karjalankannaksella.

Melko yksityiskohtaiset kartat havainnollistavat hyvin sotatoimien laajuus-

den ja hahmottavat taistelujen kulkua. Karttoja täydentävät tekstit kuvaavat joukkojen liikkeet, hyökkäykset ja perääntymiset, mutta myös molempien osapuolten suunnitelmat ja arviointivirheet. Kartoista huomaa, että kyseessä on ”suuret linjat”, mikä toisaalta on hyvinkin yleiskuvan synnyttämiseksi. Aiheen laajuudesta johtuen valittu esitystapa on mielestäni riittävä.

Itärintaman operaatiokartasto on hyvä apuväline itärintaman tapahtumista kertovan kirjallisuuden lukijalle. Tai vain sellaisenaan tutkittavaksi.

Ville Kaarnakari

Talvisota taittoi kärjen kielikiistoilta

Talvisodan on arvioitu yhdistäneen Suomen kansan, jonka vuoden 1918 sisällis-/vapausota oli jakanut pahasti kahtia. Sodalla oli toinenkin merkittävä, myönteinen vaikutus; se sammutti taistelun ruotsin kielen asemasta itsenäisessä Suomessa. Tätä "sotaa" oli käyty monta vuotta ja se oli kärjistynyt kiistaksi Helsingin yliopiston suomenkielisyydestä ja ruotsinkielisten professuurien määräästä. Seuraavassa lyhyt katsaus tähän jo unohduksiin jääneeseen, ajoittain suuriakin intohimoja synnyttäneeseen tapahtumakokonaisuuteen.

Helsingin yliopisto kieliriitojen keskiössä

Historiallisesti ruotsin kielen asema on ollut Suomessa vahva johtuen monisatavuotisesta yhteydestä Ruotsiin. Ruotsi säilyi hallintokielenä myös Suomen kuuluessa suuriruhtinaskuntana Venäjään. Vuoden 1919 hallitusmuodossa todetaan, että suomi ja ruotsi ovat maan kansalliskielet.

Ruotsin kielen asema oli maan itsenäistyessä paljon vahvempi kuin sitä puhuvien, noin 11 % määrä olisi edellyttänyt. Se ärsytti erityisesti Suomen nuorta sivistyneistöä ja synnytti ns. aitosuomalaisuuden. Jo 1922 perustettiin Akateeminen Karjala-Seura (AKS) ja sen ympärille ryhmittäytyivät sitten vuodesta 1926 lähtien aitosuomalaiset.

Näissä oloissa Helsingin yliopistoa haluttiin suomalaistaa ja asiasta tehtiin eduskunta-aloitteita. Vuonna 1932 maalaisliiton tekemän aloitteen eduskunta hylkäsi numeroin 91–64 ja yliopisto pysyi kaksikielisenä. Seuraavana vuonna pidetyissä eduskuntavaaleissa aitosuomalaisuus ja kieliriidat olivat monen puolueen pääteemoja. Taistelu ruotsin kielen asemasta kulminoitui edelleen Helsingin yliopistoon ja siihen, kummalla kielellä opetusta annettaisiin ja



Kielikiista kulminoitui Helsingin yliopistossa opetuskielystä ja ruotsinkielisten professorien lukumäärästä käytyyn kiistelyyn

kuin monta ruotsinkielistä professuuria yliopistossa olisi. Suomalaistamista vaativat ylioppilaat jättivät eduskunnan puhemiehelle syksyllä 1934 adressin, jossa oli 4622 allekirjoitusta. Määrä oli vähäinen sen rinnalla, mitä ruotsinkielisen väestön toimesta kerättiin eräänlaiseen vasta-adressiin, sen allekirjoitti 153.914 henkilöä. Myös Skandinavian yliopistoväki oli huolissaan ruotsinkielisen kulttuurin säilymisestä Suomessa; he keräsivät adressiinsa 758 nimeä.

Adressit eivät paljon autaneet. Muodollisesti jonkinlainen ratkaisu saatiin aikaan keväällä 1937. Ruotsinkielisten professorien virkojen lukumäärä alennettiin 15:een aikaisemmasta yli 20:stä ja yliopiston hallinnon ja vakinaisen opetuksen kielenä oli oleva suomenkieli. Ratkaisu ei tyydyttänyt oikein ketään ja tulehtunut ilmapiiri jatkui. Hallituksen RKP:n edustajat Eric J. Serlachius ja Rolf Witting olivat jättäneet jo helmikuussa 1936 vastalauseensa sille, että kielikysymystä ollut saatu ratkaistuksi.

Euroopan taivas peittyi syksyllä 1939 pilveen

RKP:n ministereiden lähtö hallituksesta ei ratkaissut kielikiistoja eikä parantanut ilmapiiriä. Sen verran sy-



J. O. Söderhjelm toimi Rytin hallituksen oikeusministerinä.

viä haavoja riitely aiheutti, että kun maaliskuussa 1937 muodostettiin A.K. Cajanderin johtama hallitus, jäi ja jätettiin RKP pois myös tästä hallituksesta.

Syksyllä 1939 tilanne oli jo toinen. Saksa oli hyökännyt Puolaan ja myöhemmin syksyllä Neuvostoliiton diktaattori Josif Stalin oli kutsunut suomalaiset neuvottelemaan "konkreettisista poliittisista kysymyksistä" eli rajansiirrosta Kannaksella. Loka-kuun 12. päivänä alkoivat neuvottelut Moskovassa ja seuraavana päivänä astuivat RKP:n edustajat J.O. Söderhjelm ja Ernst von Born Cajanderin hallitukseen. Kielellinen ja kansallinen eheyty ottivat uhkaavassa tilanteessa ensiaskeliaan.

Talvisota tuli ja meni ja päättyi Moskovan rauhan 13.3.1940. Sodan ja rauhan seurauksista puhui ruotsinkieliselle väestölle suunnatussa radiopuheessa neljä päivää myöhemmin oikeusministeri J.O. Söderhjelm. Hän totesi, että paljon oli menetetty ja kärsimykset olivat olleet suuret.

Jotakin oli sentään saavutettukin, oli synnytetty kansallinen yhtenäisyys ja ruotsinkielinen väestö toivoi erityisesti sitä, "kielitaistelu olisi nyt ainiaaksi haudattu".

RKP:n puheenjohtajana sotavuosina toiminut von Born puolestaan toteasi 1954 ilmestyneissä muistelmissaan, että vasta sota ja kysymys kansallisesta olemassaolosta sai ruotsinkieliset unohtamaan sisäiset kielikiistat.

Kielitaistelu sai talvisodassa sellaisen kuoliniskun, että se ei ole sen jälkeen enää juurikaan nostanut päätään. Sen verran tuosta taistelusta oli kuitenkin jäänyt arpia, että toukokuussa 1941 – juuri jatkosodan edellä – asetettiin erityinen kielirauhakomitea. Se perustettiin "harkitsemaan mahdollisuuksia pysyvän yhteisymmärryksen aikaansaamiseksi maamme suomen- ja ruotsinkielisen väestön kesken sekä laatimaan ehdotuksen sellaisiksi toimenpiteiksi, jotka olisivat omiansa edistämään tällaista yhteisymmärrystä".

Komitea kokoontui jatkosodan aikana lukuisia kertoja ja sai 116 sivun mittaisen mietintönsä valmiiksi joulukuussa 1944 – aika pian välirauhan solmimisen jälkeen. Kyllä kai



Ernst von Born toimi talvisodan aikaisessa Rytin hallituksessa sisäministerinä.

kielitaistelun isommat tunnekuohut purettiin tuon mietinnön sivuille. Komitea nimittäin esitti erityisen kielirauhalautakunnan perustamista. Siihen oli komitean mielestä tarvetta, kun "meillä vastaisuudessakin tulee esiintymään kielipoliittista erimielisyyttä sekä sellaista julkista väittelyä ja riitaisuuttakin, joka antaa helposti aihetta mielten kuohuun".

Kielirauhakomitea oli toiminnassa sattumalta koko jatkosodan ajan. Vai oliko se sittenkään sattumaa? Kielirauhalautakuntaa ei ainakaan koskaan perustettu, koska sille ei ollut tarvetta - komitean vastakkaisesta näkemyksestä huolimatta.

TEKSTI: **Esko Vuorisjärvi**

Mennään katsomaan Sam Sihvon "Hevoshuijaria"

Keravan oopperaan on tulossa Sam Sihvon "Hevoshuijari"- ooppera. Helsinki-Uusimaan osasto varaa lippuja (á 35 €) 12.10.2019 ensi-iltaan. Lipputilauksia ottaa vastaan Annele Bystroff. annele.bystroff@gmail.com ja puhelin 040 725 6449.

Osasto tarjoaa väliajalla kuohuviiniä.

Tarina kertoo jääkäri Kuisman ja kauniin Helenan rakkaudesta Suomen suuriruhetinaskunnan dramaattisissa loppuvaiheissa. Helenalla on keinoja kaihtamaton kilpakosija Birger, jonka motiivit perustuvat rakkauden sijasta rahaan. Birgerillä taas on rakastajatar Verotška, jonka mustasukkaisuus on pontimena useille juonen käännteille. Näytelmästä tehtiin elokuva 1943.

Hevoshuijarista ei tullut samanlaista menestystarinaa kuin Sam Sihvon laulunäytelmästä "Jääkäriin Morsian"





Kutsu

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen

Vuosikokous

Lauantaina 9.3.2019, Parolannummella Panssariprikaatin esikunnan kahviossa.

Kokouksessa käsitellään sääntöjen 5§:n määräämät asiat sekä jäsenten 11.2.2019 mennessä hallitukselle kirjallisesti esittämät asiat.

Tulo pääportista (Parolannummentie 298), esikunta on puomin jälkeen 1. rakennus vasemmalla. Autot esikunnan edessä olevalle parkkipaikalle.

OHJELMA

10.00	Aloituskahvit, Kahvio
10.15–10.45	PSPR:n esittely, Kahvio
10.45–12.15	Vuosikokous, Kahvio
12.15–13.15	Lounas, Varuskuntaravintola Ruben
13.15–13.45	Tietoiskut HÄMPSP ja JTR, Kahvio
13.45–14.15	Kahvit ja tutustuminen perinnehuoneeseen, Kahvio
14.15–	Tutustuminen Panssarimuseoon

Kokous pidetään sotilasalueella, joten tarvitsemme osallistujaluettelon varuskuntaan. Päivän kokonaiskustannus henkilöä kohti on 25 euroa, joka sisältää kahdet kahvit, lounaan ja Panssarimuseon maksun. Maksu on suoritettava **28.2.2019 mennessä** Kanta-Hämeen tilille FI34 5680 0020 1033 01 merkinnällä vuosikokous. Maksua ei tarvita, jos ei osallistu mihinkään maksulliseen tapahtumaan. Ilmoittautumisen yhteydessä tarvitaan ilmoitus autokyydin tarpeesta rautatieasemalta tai linja-autoasemalta tuloaikoineen.

Ilmoittautumiset 28.2.2019 mennessä

JääkärikanSLiaan joko puhelimitse 050 377 8845 tai sähköpostilla: kanslia@jp27.fi

Helsingissä 3.12.2018

**Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus**

Inbjudan

till Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf:s

Årsmöte

Lördagen den 9.3.2018 i kaféet i Pansarbrigadens stab i Parolannummi.

Mötet behandlar ärenden i enlighet med stadgarnas §5 samt frågor som medlemmar skriftligen har lämnat in till styrelsen senast 11.2.2019.

Infart genom huvudporten (Parolannummentie 298), staben ligger strax efter bommen; den första byggnaden till vänster. Bilar kan parkeras på parkeringsplatsen framför staben.

PROGRAM

10.00	Välkomstkaffe
10.15–10.45	Presentation av Pansarbrigaden
10.45–12.15	Årsmöte
12.15–13.15	Lunch i garnisonsrestaurangen Ruben
13.15–13.45	Information om Tavastlands pansar bataljonen och Jägarartilleriregementet i kafeterian
13.45–14.15	Kaffe och besök i traditionsrummet
14.15	Besök i Pansarmuseet

Eftersom mötet hålls på ett militärområde måste vi lämna in en deltagarlista till garnisonen. Mötesavgiften är 25 euro per person. I avgiften ingår kaffe och lunch enligt programmet samt inträde till Pansarmuseet. Betala in summan senast 28.2.2019 till Egentliga Tavastlands konto FI34 5680 0020 1033 01, skriv in att betalningen gäller årsmötet. Den som inte dricker kaffe, äter eller besöker museet behöver inte betala. Meddela om du behöver skjuts från järnvägsstationen eller från busstationen. Meddela också ankomsttiden.

Anmälningar till Jägarkansliet ska göras senast

28.2.2019. Anmälning kan göras per telefon till Jägarkansliet 050 377 8845, eller per epost kanslia@jp27

Helsingfors 29.11.2019

**Jägarbataljon 27:s traditioner r.f.
Styrelsen**

Vaasan osaston jäseniä tutustui Suomen Jääkärimuseoon

Jääkärien kotiinpaluun 100 -vuotis-
muistoihin liittyen ryhmä Vaasan
osastosta teki syyskuun lopulla tutus-
tumismatkan Suomen Jääkärimuseo-
on Kauhavan Korttesjärvelle.

Sopivan mittainen bussimatka läpi
parhaimmissa syysväreissä olevien
maisemien Jääkärimuseolle oli jo
sellaisenaan pienimuotoinen elämys.

Museointendentti Hanna Rieck-
Takala oli ryhmäämme vastassa ja
aivan ensiksi hän ohjasi meidät kah-
vipöytään.

Varsinainen tutustuminen aloitet-
tiin Hannan johdolla, hänen kerto-
essaan Jääkärimuseon uudistamisesta
ja esillä olevasta näyttelystä sekä sen
monipuolisesta tarjonnasta.

Monelle tutustumiskohde oli uusi,
joten nopeasti vierähti reippaat kaksi
tuntia, jonka olimme suunnitelleet
tutustumiseen käyttävämmä.

Vierailun päätteeksi puheenjoh-
tajamme Brage Forssten kiitti muse-
ointendentti Hanna Rieck-Takalaa
sisältörikkaasta esittelystä ja luovutti
Suomen Jääkärimuseolle ”Jääkärien
kotikaupungin”, Vaasan osaston pie-
noispöytälipun.

Ennen lounaalle siirtymistä ja ko-
timatkaa, poikkesimme vielä Kor-
tesjärven kirkkopihamaalla olevalla
Jääkärien muistomerkillä.

Se on Kalervo Räsäsen suunnittele-
ma Vapaus -patsas, joka on paljastettu
vuonna 1958.

TEKSTI JA KUVAT: **Raimo Latvala**



Vaasan osaston puheenjohtaja Brage Forssten luovutti pienoispöytälipun Jääkäri-
museolle, jonka vastaanotti Hanna Rieck-Takala.



Ryhmämme yhteiskuvassa Korttesjärven kirkkopihassa olevalla Jääkärien muisto-
merkillä.

Aselaiva Equityn saapumisesta 101 vuotta

Vaasan osaston perinnetoimintaan on vuosikymmeniä kiinteästi kuulunut Aselaiva Equityn ja sen urhoollisten miesten muiston vaaliminen.

Näin myös nyt, jääkärien kotiin-paluun 100 -vuotismuistojen kera. Lokakuun viimeisenä sunnuntai-na ryhmä osastomme jäseniä sekä Maxmo Militärhistoriska föreningin edustajat kävivät kunniakäynnillä Vesterön Storsandvikenillä olevalla muistomerkillä.

Myös muistomerkin osalta kulunut vuosi on historiallinen, koska ensimmäinen muistolaatta paljastettiin juhlallisesti 14.8.1938. Tuohon juhlaan osallistui myös S/S Equityn luotsina toiminut Raippaluotolainen Karl Rönnholm. Laivan kapteenina toiminut Saksan laivastoupseeri Gustav Petzold oli sairastunut, eikä voinut saapua tilaisuuden kunniavier-raaksi. Hän lähettikin juhlaan erittäin lämminhenkisen sähkösanoman kii-tosten kera. Aikalaiset ovat kertoneet, että läheinen merenlahti oli täynnä erikokoisia kalastajaveneitä, joilla juhla-äki oli saapunut tilaisuuteen.

Muistomerkin täydentävä osa on paljastettu vuonna 1957.

Perinnepäivän ohjelmaan kuului myös kunniakäynti talon emäntä Beata Vesterön muistomerkillä, jonne puna-keltaisen kukkakimpun laskivat osastomme edustajina puheenjohtaja Brage Forssten ja Monica Latvala.

Iltapäivän päätteeksi siirryimme vielä Saaristotila Varppiin, jossa oli tarjolla höyryävää lohikeittoa ja kahvit vohvelien kera.

TEKSTI JA KUVAT: **Raimo Latvala**



Ryhmämme S/S Equity'n muistomerkillä, vasemmalla Stefan Nykvist, Pauli Glader, Jussi Mendelin, Raimo ja Monica Latvala.



SS Equity 31.10.1917; Aselaiva S/S Equityn muistolaatat Vesterön Storsandvikenissä.



Vesterö 14.8.1938, jolloin ensimmäinen muistolaatta paljastettiin muistojuhlan yhteydessä. Kuvassa juhlayleisöä, jota on ollut huomattavan paljon. Kuvälähde: Saaristotila Varpin Jääkärinäyttely / Jussi Mendelinin kokoelmat.

Länsi-pohjalaisten patikkaretki Maaninkajärven Jääkärikämpälle

Länsi-Pohjan osasto teki patikkaretken seitsemän henkilön porukalla Maaninkajärven Jääkärikämpälle sunnuntaina 23.9.2018.

Sää oli tyyntynyt paljon edellisen päivän Mauri-myrskystä, joten lähdimme aurinkoisen, mutta kuitenkin kohtuullisen tuulisen sään vallitessa matkaan.

Saimme tiedon, että reitin alkupäässä Yli-Kärpän kylästä lähdettäessä on tehty runsaasti metsätöitä, jonka vuoksi puita on varsin paljon kaatunut myös polun poikki. Meitä suositeltiin ajamaan autolla suoraan kämpän lähellä olevalle Yli-Ojan laavulle, josta on lyhyt matka, vain n. 150m itse kämpälle. Meillä jäikin varsinainen n. kuuden kilometrin vaellus sitten tällä kertaa tekemättä.

Tämä oli meille kaikille ensimmäinen kerta kun tällä etappikämpällä vierailimme.

Alkuperäinen vahvuutemme oli neljätoista henkilöä, joista nuorimmat olisivat olleet jääkärien jälkeläisiä viidennessä polvessa, mutta näiden pienten retkeläisten vanhemmat olivat sairastuneet eivätkä voineetkaan tällä kertaa osallistua matkaan.

Meillä on tarkoitus tehdä tästä vuosittainen tapahtuma, josta saa samalla reipasta ulkoilumieltä sekä vaipua syviin mietteisiin mitä historiallista tällä kämpällä on tapahtunut sata vuotta sitten.

Kämpän sisällä olevat valokuvat kahakkaan osallistuneista jääkäreistä, sekä kuva henkensä antaneesta, vain 18-vuotiaasta jääkäritarjokkaasta, pistävät miettimään miten vahva on ollut tahto ja usko Suomen itsenäisyyden saavuttamiseksi.

TEKSTI: **Risto Esko**

KUVAT: **Markku Rantalankila ja Risto Esko**



Tältä näyttää Jääkärikämpän piha-alue.



Retkeläiset kämpän edessä. Kuvassa vasemmalta lukien Juhani Rantalankila, Risto Rantalankila, Sinikka Rantalankila, Marja Esko, Risto Esko, Esko Rantalankila, Markku Rantalankila.



Laatta kämpän etuoven yläpuolella kertoo rakennuksen historian.

Lotat ottivat Vapaudenpatsaan hoitoonsa Kuusankoskella

Kymin ammattikoulun kentällä Kuusankoskella on Vapaudenpatsas, jonka Kymin Osakeyhtiö pystytti sinne v. 1933 vuoden 1918 tapahtumien ja itsenäisyytemme kunniaksi. Yhtiö luovutti patsaan huollon Kymintehdaitten Suojeluskunnalle ja paikalliselle Lotta-Svärd -yhdistykselle. Kyseisten järjestöjen tultua lakkautetuiksi 1944 patsaan hoito jäi lähinnä pystyttäjän käsiin.

Patsaan taustahistorian kuultuaan Kouvolan Seudun Lottaperinneyhdistys otti kuluvan vuoden alkupuolella Vapaudenpatsaan kunnostuksen ja hoidon tehtäväkseen vastaisuudessa.

Kunnostus tapahtui kevään aikana. Lottaperinneyhdistys sai hankkeeseen avustusta Kymin Osakeyhtiön 100-vuotissäätiöltä, UPM-Kymmenen Kulttuurisäätiöltä sekä Lotta-Svärd –säätiöltä.

Kouvolan Seudun Lottaperinneyhdistys järjesti 12.5. kunniakäynnin patsaalla ja muistojuhlan vuoden 1918 sodan päättymisen johdosta Kymin ammattikoulun komeassa

juhlasalissa. Tilaisuudessa puhuivat mm. Lottaperinneyhdistyksen puheenjohtaja Marjatta Nykänen sekä kulttuurineuvos Eero Niinikoski, joka kosketteli vapaussodan tapahtumia paikkakunnalla. Lisäksi hän selosti patsaan syntyhistoriaa.

Freskot peitettiin välirauhan sopimuksille sopimattomina

Vapaudenpatsaan suunnittelija ja taiteilija Eric O.W. Ehrström, jonka käsialaa ovat ammattikoulun juhlasalin lämpiössä olevat Vapaussota-aiheiset freskot. Freskot olivat kankailla peitettyinä v. 1946-83. Syynä tähän poikkeukselliseen toimenpiteeseen oli Kymiyhtiön tulkinta valvontakomission v. 1946 antamasta hiljaisesta nootista, jonka mukaan Suomessa oli ”julkisilla paikoilla muistomerkkejä ja patsaita, joita on pidettävä välirauhansopimuksen 21. artiklan hengen vastaisina ja siis sopimattomina”. Myöhemmin todettiin, ettei vetoamus koskenut kyseisiä freskoja, mutta ne pysyivät peitettyinä aina vuoteen

1983 saakka, jolloin juhlasalissa tehtiin entisöintitöitä.

Freskojen suurikokoiset luonnokset tulevat vuoden 2019 alkupuolella näytteille Gustaf ja Gösta –museoon Mänttään, missä järjestetään Eric O.W. Ehrströmin ja hänen taiteilijapuolisonsa Olga Gummerus-Ehrströmin poikkeuksellisen laajan ja monipuolisen tuotannon esittely. Näyttelyn nimenä on ”Olli ja Bucklan – Ehrströmien elämä ja taide” ja se on avoinna 26.1.2019–12.1.2020.

TEKSTI: **Eero Niinikoski**

FRESKOJEN KUVAT: **Paavo Mikkonen**



Kouvolan Seudun Lottaperinneyhdistyksen edustajat kunniakäynnillä Kymiyhtiön v. 1933 pystyttämällä Vapaudenpatsaalla, joka sijaitsee yhtiön entisen ammattikoulun kentällä Kuusankoskella. Patsaan on suunnitellut Eric O.W. Ehrström ja komean jugendrakennuksen Selim A. Lindqvist. Kuva: Seppo Liimatainen



Pekka Rantala

10.5.1932 – 30.9.2018

Pankinjohtaja, ekonomi Pekka Rantala siunattiin haudan lepoon 27.10.2018 Lapualla. Hän oli syntynyt Seinäjoella 10.5.1932.

Pekka Rantala on toiminut monissa järjestöissä aina Sotilaspojista alkaen. Lapuan Lions klubi, reservin upseerit ja Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistys menettivät aktiivisen ja osaan jäsenen. Näiden järjestöjen liput kunnioittivat Pekka Rantalan muistoa siunaustilaisuudessa.

Pekka Rantalan elämän kantava voima oli isänmaallisuus, sotilaspoikavuosista aina Jääkäriperinneyhdistyksen kautta. Ihmisenä Pekka oli vastuuntuntoinen ja luotettava kaikissa asioissa.

Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osastoon, joka on perustettu 11.8.1996 Lappajärvellä, Pekka Rantala liittyi 22.4.2001. Osaston johtokuntaan Pekka tuli 2005 ja valittiin varapuheenjohtajaksi. Tässä toimessa Pekka Rantala oli vuoteen 2016 saakka, jolloin hän pyysi eroa johtokunnasta ikäänsä vedoten.

Jääkäripataljoona 27 Pääyhdistyksen on huomannut Pekka Rantalan ansiokkaan järjestötoiminnan ja myöntänyt hänelle JP 27 Perinneyhdistyksen pienoislipun vuonna 26.2.2013 Hämeenlinnan vuosikokouksessa. Kuortaneen urheiluopistolla



4.4.2013 osaston vuosikokouksessa JP 27 Perinneyhdistyksen E-P:n osaston puheenjohtaja Juhani Passi luovutti osaston uuden standardin numero 2 Pekka Rantalalle. Pekka oli "standardiprojektin isä". Vuonna 2017 vuosikokouksessa Turussa Pekka Rantala palkittiin järjestön kultaisella ansiomerkillä.

Jo opiskeluaikanaan Helsingissä Pekka sai virikkeitä jääkäriilikkeestä ensikäden tietoina. Hänen vuokranantajansa oli Helmi Arneberg-Pentti, joka oli se henkilö, joka kuljetti salaisesti Jääkäri- marssin sanat Vaasasta Helsinkiin Wilhelm Zilliacukselle ja edelleen Jean Sibeliukselle. Helmi Arneberg-Pentti oli myös Lotta-Svärd järjestön perustaja ja puheenjohtaja kahteen otteeseen. Pekka kertoi joutuneensa vuokralaisena kuulemaan mm. Helmin ja Hilja Riipisen välisiä puhelinkeskusteluja. Vuokraemännällä kun oli kovin kantava ääni.

Pekka Rantalalla oli myös merkittävä osuus yhteistoiminnassa Lapuan ja Hohenlockstedtin kanssa. Lapua ja Hohenlockstedt ovat ystävyyskuntia. Pekka on osallistunut mm. Hohenlockstedin Finnentag juhliin Saksassa viitisentoista kertaa. Lapualaisten ja saksalaisen yhteistyö on jatkuvaa, eikä vähiten Pekka Rantalan ansiosta.

Jääkäripataljoona 27 Perinneyhdistys muistelee Pekka Rantalaa kiitollisena hänen panoksestaan jääkäriperinneyhdistyksessä.

TEKSTI: Juhani Passi

JP 27 Perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston puheenjohtaja

Jääkäritietoutta reservinupseereille

Jääkäriaate oli jälleen vahvasti esillä 20. marraskuuta Ostrobothniassa jääkäri liikkeen perustamispaikalla. Päivälleen 104 vuotta perustavan kokouksen jälkeen jaettiin akateemisille reserviupseereille tietoa jääkäri liikkeestä ja jääkäriperinnetyöstä. Paikalla oli noin 30 reserviupseeria. Mukana oli myös puolisen tusinaa upseerikokelaita Kaartin jääkäri rykmentistä. Rykmentissä olisi ollut tulossa enemmänkin väkeä, mutta kaikkia halukkaita ei voitu ottaa.

Tilaisuuden oli junailut Pekka Sillanpää, jolla oli kaksoisrooli: Hän on JP27:n perinneyhdistyksen Helsingin osaston puheenjohtaja ja hän johtaa myös akateemisia reserviupseereja.

Professori Martti Häikiö kuvasi sitä historiallista tilannetta, mihin jääkäri liike syntyi. Jääkärisäätiön puheenjohtaja Jukka Pennanen ker-

toi jääkäri liikkeen alusta ja koulutuksesta Saksassa. Hän korosti, että ilman opiskelijoita ei olisi myöskään jääkäri liikettä.

Sami Sihvo kertoi värikkäästi isänsä ja kolmen setänsä historioista jääkäriinä ja sen jälkeen puolustusvoimissa.

Pertti Laatikaisen esityksen aiheena oli jääkäriperinteen vaaliminen.

Tilaisuudessa jaettiin jokaiselle ”Jääkärien elämäntyö-Itsenäisyyden puolesta”-kirja. Muun jakomateriaalin joukossa oli myös jäsenkaavakkeita. Niitä oli lähtenyt kävijöiden mukana ja nyt vain odotellaan palautuksena täytettyjä jäsenkaavakkeita.

Pekka Sillanpään tarkoituksena on tehdä opiskelijoiden jääkäriseminaarista yhteistyössä Pohjalaisen valtuuskunnan kanssa vuosittainen tapahtuma.

Jukka Knuuti



Professori Häikiö puhuu, kokelaat kuuntelevat. Kuva Eric Mika Helin

Kunnianosoitus Jääkäripatsaalla

Opiskelijain Reserviupseeripiiri ry (ORUP) ja Vaasan Opiskelevat Reserviupseerit ry (VORU) viettivät yhteistä 50-vuotisjuhlaa lauantaina 17.11.2018 Vaasassa. Osana ohjelmaa oli kahden seppelen lasku jääkäripatsaalle. Seppelenuhoissa oli seuraavat tekstit: ”Maamme itsenäisyyden turvannutta ylioppilaiden perustamaa Jääkäri liikettä muistaen – 50-vuotias Opiskelijain Reserviupseeripiiri ry” sekä ”Nuoria vapausotamme sankareita muistaen ja heidän uhraustaan kunnioittaen. Vaasan Opiskelevat Reserviupseerit 50. vuosijuhlapäivänään.”



Helsinki-Uusimaa palkitsi lähtevän sihteerinsä

Perinneyhdistyksen Helsinki-Uusimaa osasto piti toimintasuunnitelma- ja vaalikokouksensa 8. marraskuuta Suojeluskuntatalon auditoriossa. Läsnä oli toistakymmentä jäsentä. Jääkärikanslian muuton takia rakennus tuleekin olemaan entistä suuremmassa käytössä, kun myös johtokunnan kokoukset tullaan pitämään tässä rakennuksessa.

Osasto on perinneyhdistyksen suurin, noin 600 jäsenen vahvuudella. Siten jäsenille mielekästä toimintaa on syytä pitää monipuolisena tarjolla ja tähän tähdätään jatkossakin. Ensi vuoden toimintasuunnitelma sisältää uutuutena mm. Sam Sihvon näytelmään perustuvan Hevoshuijarin ensi-illan Keravan Oopperassa 12.10. ja kevätretken Upinniemeen 27.4.

Yhdistyksemme on ollut onnekas, sillä olemme saaneet pitää jo leipätyönsäkin puolesta ammattitaitoista sihteerinä Eija Paanasta pitkään yhteisössämme. Mikään ei kuitenkaan ole pysyvää perinneyhdistyksessäkään, joten haikkein mielin Eijasta jouduimme luopumaan.. Ensi vuonna johtokunnalla on pulma uuden sihteerin löytämisessä..

Uutena jäsenenä johtokuntaan valittiin PhD Antti Matikkala, historiantutkija, jonka kiinnostuksen kohteita ovat mm. kunniamerkit ja heraldiikka. Antti on ollut Oulun osaston johtokunnan jäsen 1997–1999. Muina jäseninä johtokunnassa jatkavat Yrjö-Pekka Rautalahti, Helena Miettinen, Annele Bystroff, komentaja Jukka Mustola, Edward Lundell ja Teemu Lahtinen.

Kokouksesitelmä kommodori Väinö Miettisestä

Helena Miettinen piti kokouksen jälkeen ansiokkaan esityksen isoisästään Väinö Miettisestä, joka liittyi jääkäriiliikkeeseen 27.9.1915. Hän oli merimies ja kiertänyt ympäri maailmaa sekä puisilla purjealusilla että höyryalusilla. Viimeinen pesti oli englantilaisella SS Treglisson laivalla. Laivan miehistö oli internoituna Saksaan Ruhe Leben leirille I maailman sodan



Erinomaisesta työstä yli 10 vuoden ajalta huomioitiin Eijaa jääkäripeniöspatsaalla. Huomionosoitus oli hieman poikkeava perinteisessä palkitsemisjärjestyksessä, mutta niin oli Eijan panoskin. Näin ollen on selvää, että ensi vuoden järjestäytymiskokouksessa on yksi kiperä pulma ratkaistavana: uuden sihteerin valinta. Kuva Jukka Knuuti

alusta lähtien. Esityksessään Helena toi esille Väinön ajan Jääkäripataljoona 27:ssä Hilfsgruppenführer sekä hänen ainutlaatuisen rauhan ajan taustansa merivartioiden alullepanijana ja päällikkönä.

Merivartiolaitys perustettiin 1.5.1930 paljolti komentajakapteeni Miettisen kirjaamin lakiehdotuksin – torjumaan kieltoain aikaista salakuljetusta. Vaikkakin alusta asti taustalla olivat myös sotilaalliset tarkoitukset. Hän toimi perustamisesta alkaen laitoksen päällikkönä vastaten 319:sta alaisesta, 29:stä vartiolaivasta ja 56:stä erikokoisesta vartioveneestä. Kiinnostava osa esitystä oli myös vartiomoottorivene (VMV)-kaluston ja lehtien esittely.

Merivartiolaityksen itsenäisestä asemasta käytiin kädenvääntöä sotien aikana. Lopulta sodan jälkeen vuonna 1944 laitos liitettiin osaksi Rajavartiolaitysta.

Pekka Sillanpää



Satakunnan osaston uusi puheenjohtaja

JP27 Perinneyhdistyksen Satakunnan Osaston syyskokouksessa 13.10 on valittu uusi puheenjohtaja. Uusi puheenjohtaja on Pertti Ramstedt. Martin Wolff luopuu puheenjohtajuudesta, mutta jatkaa osaston johtokunnassa. Osastolla on nyt tauon jälkeen taas varapuheenjohtaja, Aleksi Elovaara.

Helsinki-Uusimaa

Vuosikokous

Helsinki-Uusimaa -osaston vuosikokous pidetään maanantaina 21.1.2019 klo 17.30 alkaen Suojeluskuntatalon auditoriossa (Töölöntorinkatu 2 B). Asialistalla ovat sääntöjen määrittämät asiat. Tilaisuuden aluksi on esitelmä Urlus-säätiöstä, jonka pitää Peter Fagnäs. Pyydämme ilmoittautumiset kokoustarjoiluja varten: Pekka Sillanpää, pekka.sillanpaa@gmail.com tai 050 332 1991 (iltoisin)

Tervetuloa vuosikokoukseen!
Johtokunta

Ekskursio Upinniemen varuskuntaan 27.4.

Alustavat tiedot. Lähtö klo 9.00 Mannerheimin ratsastajapatsaalta ja paluu klo 17. Matkan hinta 30 €. Tarkemmat tiedot Parole 1/2019

Kiitos!

Arvoisat Jääkäreitten perinteiden vaalijat! Niin perinnetyössämme vuosien saatossa mukana olleet kuin arvokkaaseen asiaan vasta mukaan tulleet!

Jos valtaa minulla olisi, niin Kuiva-saaren linnakkeen 12 tuuman saluutit kiitokseksi ampuisin Teille kaikille kahdeksankymmepistä karkuteillä ollutta rannikotykkiemiestä 6. syyskuuta muistaneille.

Liisa ja Juhani Haapalan lähettämän onnittelun sanoja lainaten: "Tärkeintä ei ole vuosien määrä, vaan se, että ne ovat olleet täynnä elämää!"

Teille Kaikille terveyttä ja myötätuulta toivottaen! Aurinko tulevien päivienne ylle paistakoon!

Asko Kilpinen

Prikaatikenraali

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja
Jääkärisäätiön hallituksen jäsen



Kirje toimitukselle

Siniristi ei tullut Andrean rististä

Parolessa 3/2018 esitellyssä Kimmo Kiljusen kirjassa "Leijonasta siniristiin: katsaus Suomen lipun vaiheisiin" on virhe, joka toistuu useassa Suomen lipun historiaa koskevissa kirjoituksissa.

2000-luvulla syntynyt väite, että yhtenä esikuvana olisi ollut Pyhän Andrean eli Venäjän vanha laivaston lippu, ei perustu mihinkään dokumenttiin tai muuhun tosiasiaan. Ei tarvitse hirveästi ponnistella, kun ajattelee eduskunnan kokoonpanoa toukokuussa 1918, jolloin salissa istui pelkästään porvarillisia kansanedustajia juuri päättyneen vapaussodan jäljiltä. Vastikään oli myös saatu aikaan määräys kaikkien Venäjän kansalaisten poistamisesta maastamme. Ei todellakaan pidä luulla, että jokin Venäjään liittyvä symboli olisi ollut kansanedustajien mielessä, kun lippua tehtiin. Venäjän laivaston lipulla oli selvä viesti Venäjän ekspansiivisesta politiikasta.

Vähemmälle huomiolle on jäänyt (kaikkia a. kirjoituksissa kevästä lähtien), ettei kesäkuussa hyväksytty I lippumalli suinkaan ollut pelkkä sininen risti valkoisella pohjalla. En ymmärrä miksi tässä

on turhan päiten kainosteltu. Lippuhan oli siniristilippu, jossa ristin leikkauspisteessä oli Suomen vaakuna ja sen päällä kruunu. Se Suomen oma suuriruhtinasmaan kruunu oli sortokauden läpi aina leijonavaakunan päällä ja oli siten osa symboliikkaa.

Ristilippu oli tietenkin osa Suomen samaistumista Pohjolaan ja siten jatkoa Ruotsin, Norjan ja Tanskan lipuille. Ristilipun väri oli taistelujen kohteena ja siinä yksi ehdotus (mm. Gallén-Kallelan) olikin puna-keltainen ristilippu.

Ei pidä unohtaa myöskään jo kytevää monarkistista ajattelua, kun oltiin pettyneitä demokratian karilleajoon Suomen sisäisissä taistoissa 1917-1918. Tämän eräät porvarilliset piirit myös sanoivat julki keväällä 1918. Siinä ilmapiirissä, jossa kuningasta ryhdyttiin etsimään uusi lippu kruunuineen sopi mainiosti monarkisteille.

Erikseen todettakoon, että kruunu poistettiin Suomen lipusta vasta vuoden 1920 alussa. Kun se poistettiin, piti myös vaakunan paikkaa muuttaa (siirtää ylemmäksi) ja lopulta (1920 kevättälvella)

syntyi nykyinen käytäntö, että kauppalippu/tavallinen lippu oli pelkkä sininen risti valkoisella pohjalla.

Suomen lipun värit, sinen ja valkoinen, olivat pohdinnan kohteena jo autonomian ajan keskivaiheilta lähtien ja erilaisia näkemyksiä esiteltiin jo silloin, esim. Z. Topelius. Tunnettua on, että sortokaudella sinivalkoinen epävirallinen (ja lopuksi kielletty) lippu syntyi siten, että Venäjän lipusta leikattiin punainen osa pois ja jäljelle jäänyttä sinivalkoista lippua käytettiin "huvilalippuna".

Lisään vielä, että Venäjän silloinen (ja nykyinen) yleislippu (siis vaakasuorat valko-sini-punakaistaleet) eivät olleet Romanovien keisarihuoneen värit, vaan keisarin tunnus oli keltamusta väri ja kotka.

Vuonna 1913, jolloin vietettiin Romanovin hallitsijasuvun 300-vuotisjuhlaa ja lyötiin asiaankuuluva mitali, oli kaikille virkamiehille myönnetyn pronssimitalin nauhan väri valkoinen, musta ja oranssi.

Kari J. Talvitie

Kuhlmayn Suomen vierailusta 1990

Haluan aluksi kiittää kiinnostavasta ja hyvästä lehdestä, jonka luen aina välittömästi sen kolah- taessa postiluukusta.

Kesäpäivät Imatralla oli varmasti hieno tapahtuma sisältäen monia kiinnostavia asioita. Erääseen kohtaan kiinnitin erityistä huomiota, koska olin itsekin ollut pienessä osassa kuvatussa tapahtumassa. Kyseessä oli kenraalimajuri Kurt Kuhlmeyn Suomen vierailu syksyllä 1990.

Vierailuhan tapahtui tohtori Ylermi Rauhamaan ja professori Pekka Soilan kutsusta ja isännyydessä, mutta osaksi järjestelyistä vastasi ilmavoimien esikunta. Kenraalimajuri Kuhlmeyn vaimoineen kävi mm. Tikkakoskella, Immolassa ja Utissa. Vierailu Uttiin tapahtui 18.9.1990 ja minulla oli kunnia toimia isäntänä Utissa (olin tuolloin Laskuvarjojääkärikoulun johtaja). Kymen läänin maaherra Matti Jaatinen oli liittynyt Kuhlmeyn seurueeseen jo Immolassa ja hän tuli Kuhlmeyn mukana Uttiin. Vierailun ohjelmaa en selosta tässä sen enempää, mutta Utin Mersulla tietenkin käytiin. Olin kuitenkin tiedustellut kentän laidalta sodanaikaisia lentokoneiden sirpalesuojia, jotka olivat ilmeisesti puskutraktorilla tehtyjä hevosen kengän mallisia maavalleja, jotka aukenivat kentän suuntaa. Arvelin Osasto Kuhlmeyn koneiden käyttäneen niitä kesällä



Vakuudeksi tapahtuneesta liitän tähän vielä valokuvan. Kuvassa vasemmalta: maaherra Matti Jaatinen, rouva Christa Kuhlmeyn, kenraalimajuri Kurt Kuhlmeyn, tämän kirjoittaja ja ilmavoimien esikunnan tiedottaja FM Leena Tiainen

1944, joten kävimme niitä katsomassa. Tällaisessa sirpalesuojassa Matti Jaatinen piti sujuvalla saksan kielellä lyhyen puheen ja luovutti uuden VR2:n Italiassa kadonneen tai varastetun tilalle.

Kenraali oli silmin nähden liikuttunut, mutta ei pillahtanut itkuun, vaan pyörähti kannoillaan ja käveli mäntymetsässä yksin noin 1-2 minuuttia. Sen jälkeen hän palasi takaisin sirpalesuojaan ja piti kauniin kiitospuheen, jossa hän kertoi arvostavansa kunniamerkkiä ja sen uudelleen luovutusta. Samalla hän hieman ihmetteli sitä, että hänet tällä tavoin edelleen muistetaan Suomessa.

Totean vielä, että sanonta "vanha eversti pillahti itkuun" ei kuvaa lainkaan sitä terävää ja arvokasta kenraa-

lia, jonka Utissa tapasin. Rasittavasta ja tiiviistä ohjelmasta huolimatta hän jaksoi hyvin ja tarkkaavaisesti esittää teräviä kysymyksiä. Kuhlmeyn oli 1944 Suomessa ollessaan everstiluutnantti ja yleni myöhemmin sodan aikana everstiksi. Liittotasavallan ilmavoimissa hän palveli muun muassa Jabojen (hävittäjäpommittajien) tarkastajana ja lentodivisioonan komentajana, josta tehtävästä hän jäi eläkkeelle kenraalimajurin arvossa 1971.

Ystävällisin terveisin,
Parolen innokas lukija, **Tarmo Kauppila**



PUUKKO JÄÄKÄRIMERKILLÄ

(lisäksi Järvenpää Oy), Pituus 27 cm (terä 13 cm), **Hinta 70 €**

Vuosi 1918 Suomessa ja Aceh Indonesiassa 2005

Luin kesäkuun lehden pääkirjoituksen, joka käsitteli vapaussoitamme nimityksestä syntyynyttä keskustelua ja lehden sivuilla oli paljon vuoden 1918 tapahtumista olevia kirja- ja kirjoituskommentteja.

Ne toivat mieleeni Aceh tapahtumat vuonna 2005, jolloin oli perustettu AMM – organisaatio (Aceh Monitoring Mission) valvomaan tulitauon voimaantumia ja keräämään sisseiltä aseet pois.

Olin tuolloin Takengonissa, joka oli keskeisellä paikalla Aceh maakuntaa ja oli ns. hot spot, koska se mahdollisti sissiliikkeen käteytymisen vuoristoon ja tukeutumisen maaseutukyliin. Tapasimme silloin paljon ihmisiä, kylissä, yliopistossa ja eri tapahtumissa. Heidän kanssaan keskustelimme ja pidimme esitelmää rauhansopimuksesta ja sen toteuttamisesta. Minulle toimitettiin myös valokuvia sissisodan julmuuksista. Samanlaisia kuvia, kuin me olemme nähneet omien sotiemme taistelujen jälkeisistä tilanteista, Ne ovat raaka muisto tapahtumista, mutta osa historiaa. Indonesiassa kuvien säilyttäminen ei kuulunut AMM – organisaatiolle, vaan totesin, että valokuvat ovat arvokas todiste tehdyistä rikkomuksista

ja sinänsä taltioitavaa tärkeää materiaalia. Se on teidän kansakuntanne historiaa ja teidän tulee elää sen kanssa, käsitellä se tavalla tai toisella, jotta sen kanssa voitte jatkaa elämää. Sopimukseen kuului ns. sovintomenettelypykälä, jonka puitteissa käsiteltiin monia sissien ja kansalaisten välisiä ristiriitoja ja sitä ajateltiin myös tällaisten väkivaltaisuuksien käsittelyforumiksi. Mutta tätä menettelyä ei voitu käyttää, sillä Indonesian lainsäädäntö ei mahdollistanut henkirikoksen käsittelyä sovintomenettelyssä ja toiseksi esteeksi muodostui, että alueella toimi ”militiajärjestö”, jota myös epäiltiin tekojen tekijäksi. AMM:n mandaatti ei sisältänyt tehtävää toimia juridisena tutkimusorganisaationa tai tuomioistuimena.

Minulta kysyttiin myös, kuinka kauan he joutuvat elämään näiden julmien muistojen kanssa. Vertasin sitä Suomen sisällissodan traumaattisten tapahtumien käsittelyyn. Totesin, että vaikka meillä sotaa kesti vain muutaman kuukauden ja sen jälkeinen sekava tila purettiin suhteellisen nopeasti, niin olemme näitä asioita käsitelleet vasta noin sata vuotta, ja aina joku löytää uuden näkökulman asiaan ja jäädään pohtimaan kuinka silloin tapahtumat vyöryivät.

Parolen kirjoitukset antoivat aiheen myös pohtia sisällissotamme vaikutusta poliittiseen elämäämme. Se on ollut

vuosikymmeniä yhtenä tärkeimmistä tekijöistä pitämässä yhteiskuntaamme luokkajakoisena. Sotiemme kärsimystarinoita siirtyy sukupolvelta toiselle. Se on inhimillistä, mutta onko se enää Suomen olosuhteissa tarpeellista sadan vuoden takaa siinä määrin kuin nyt on tapahtunut? Ruokitaanko näillä kauhtarinoilla poliittista maailmaamme tarkoituksellisesti?

Hämmästyksen aihe maailmalla oli, kun vasemmiston ja kommunistisen puolueen johtajat talvisodan alla kokosivat joukkonsa yhtenäiseksi torjumaan Neuvostoliiton hyökkäystä. Silloiset puolueiden päättäjät, erityisesti kommunistisessa puolueessa, joutuivat selittämään kannattajilleen, miksi lähdetään kertausharjoitukseen ja YH toteutetaan yhteisrintamassa. Olihan sisällissodasta kulunut vain parikymmentä vuotta!

Saisiko niistä keskusteluista ja päätöksistä draaman aineksia! Niitä yksilöiden ja puolueiden ratkaisuja maailmalla ihmeteltiin. Yksimielisyys oli yllätys, josta alettiin kirjoitella vasta ensimmäisten torjuntavoittojen jälkeen.

Arvostuksen paikka sen ajan poliittisille johtajille!

Ossi Kettunen
Eversti evp

Jääkäri liike 100 vuotta 2014 – 2018 postimerkki – arkki

Myynnissä juhluvuosien ajan

Sisältää 5 kpl jääkärimerkillä ja 5 kpl jääkärilipulla olevaa 1. lk ikimerkkiä

(saatavilla myös 10 kpl arkki jääkärimerkillä tai jääkärilipulla)

Hinta 25 euroa



Kummallinen ”jäkärihauta”

Lauri Luoma lähetti Paroleen Malmin hautuumaalta ottamansa kuvan kummallisesta ”jäkärihaudasta”. Kivessä olivat haudatun miehen henkilötiedot: Nils Ole Nicklén. 9. helmikuuta 1917 – 9. toukokuuta 1995. Mutta kivessä oli myös jäkärimerkki.

Jo syntymävuosi 1917 kertoo selvää kieltään: mies ei ole voinut olla jäkäri. Jäkärimatrikkeli ei tunne ketään Nickleniä. Siis ei mitään perustetta jäkärihautamerkille. Miten omaiset ovat saaneet merkin käsiinsä, sillä niitä myydään vain oikeiden jäkärien hautakiviin kiinnitettäväksi.

Vaikka Nicklen ei jäkäri ollutkaan, ei hän silti mikään turha mies ollut. Hän oli kuusinkertainen Suomen

mestari korkeushypyssä (1940, 1943, 1945, 1946, 1949 ja 1951) ja voittanut pronssia EM-kisoissa Oslossa 1946 tuloksella 193.

Nicklén hyppäsi ennätyksensä 200 Tukholmassa 17. elokuuta 1939 (Euroopan ennätys oli tuolloin Kalevi Kotkaksen vuonna 1936 hyppäämä 204). Nicklén oli neljäs suomalainen kahden metrin ylittäjä. Hän sivusi ennätystään vuonna 1946, ja se oli tuon vuoden paras eurooppalaistulos.

Nicklén oli mukana Urho Kekkosen johtamassa ryhmässä, joka osallistui elokuussa 1942 Berliinin olympiastadionilla järjestettyihin kansainvälisiin akselivaltojen edustajien yleisurheilukilpailuihin.

Sotavuosina Nicklen toimi marsalkka Mannerheimin henkilökohtaisena palvelijana.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**



Jäkärikynttilä

Jäkärikynttilä jouluksi 8 euroa.
Kysy jäkärikansliasta.

Tilaukset ennen 13.12.



Ylimääräisen irtaimiston myynti!

Jäkärikansliasta Pohjoisrannasta myydään jäljelle jäänyttä irtaimistoa!

Myytävät esineet ja kalusteet ovat niitä, joita ei olla käytetty uudessa kansliassa tai sijoitettu muualle. Myytäväksi jää lähinnä yleiskäyttöistä kalustusta ja kirjojen kaksoiskappaleita.

Mitaleja, arvomerkkejä, lippuja tms Ei ole myynnissä.

Tarkempi ajankohta ja myyntiin jäävät tavarat selviävät myöhemmin ja tästä ilmoitetaan nettisivustollamme www.jp27.fi osiossa Ajankohtaisista, todennäköisesti tammikuussa. Järjestämme yhden myyntitilaisuuden, jolloin tavaroita voi käydä ostamassa Pohjoisrannasta.

Seuraa ilmoittelua, jos olet kiinnostunut!

NIKULA LEGAL OY

Laki- ja veropalvelut kokemuksella.

Anne Nikula
p. 050 341 6562
anne@nikulalegal.fi

Salossa satsataan perinnetyöhön: AKS- ja heimosotaosasto Itsenäisyyden museoon

Salossa on tehty jo poikkeuksellisen pitkään arvokasta perinnetyötä, jotta yleensä heikosti tunnettu isänmaan historia tulisi tunnetuksi myös suuren yleisön keskuudessa. Julkisuudessa liikkuu paljon myös vinoutunutta asenteellisuutta ja väärää tietoa, jota tahallaan ja tarkoitushakuisestikin levitellään.

Salon itsenäisyyden museo on siis jo entuudestaan niin laajuudeltaan ja kiinnostavuudeltaan paljon laajempi ja merkittävämpi museokokonaisuus, kuin paikkakunnan koko antaisi normaalisti odottaa.

Salon itsenäisyyden museon uutuus on AKS- ja heimosotaosasto arkistoineen. Se on lajissaan ainoa koko valtakunnassa. Tämän museo-osa ja näyttely avattiin marraskuun alkupuolella. Itsenäisyyden museossa oli samaan aikaan menossa Lapuan liikkeen ja Isänmaallisen kansalliliikkeen vuosittainen erikoisnäyttely.

Itsenäisyyden museossa on keskitytty tähän saakka kolmeen sotaamme – vapaussotaan sekä talvi- ja jatkosotaan. Museossa on noin 4 000 luetteloitua esinettä. Merkittävästi mukana ovat esineistössä ja perusnäyttelyssä myös tärkeät suojeluskunta- ja lottajärjestöt.

Tärkeä museotyö alkoi näkyvästi vuonna 2000, jolloin museo avattiin entisessä neulomorakennuksessa. Yhdistyksen nimi oli silloin Itsenäisyyden ja Vapaussodan Salon seudun yhdistys. Nyt Itsenäisyyden museon tyyssija on entisessä Hermannin koulun voimistelusalissa, josta on remontoitu isot, toimivat tilat.

Osa esineistä on yksityisten omistamia mutta ne on annettu tänne säilytettäväksi. Otamme mielellämme AKS-aineistoa joko lahjoitettuna tai meille tallennettuna, Itsenäisyyden museon puheenjohtaja Matti Rajasaari sanoi.

Jatkuu seuraavalle sivulle



Salon Itsenäisyyden museoyhdistyksen puheenjohtaja Matti Rajasaari (vas) ja AKS:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja Tapani Havia avasivat AKS:n museo-osaston ja arkiston Salossa. Taustan iso lippu on turkulaisen lukion Oppikoulujen Karjala-seuran lippu.



Matti Rajasaari kertoo, että tänä vuonna Salon Itsenäisyyden museossa on ollut esillä erittäin laaja kokoelma Lapuan liikkeen ja IKL:n aineiston erikoisnäyttelyssä. Näiden järjestöjen omaa kokoelmaa museolla ei ole.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Akateeminen Karjala-Seura (1922 – 1944) syntyi heimorakkaudesta, mutta se kasvoi merkittäväksi ylioppilasvaikuttajaksi, suomalaisuus-taistelijaksi ja maanpuolustustoimijaksi. Seuran hengessä varttuivat ne merkittävät päättäjät, jotka johtivat maatamme läpi vaaran- ja suomettamisen vuosien. Valan AKS:n mustalle lipulle vannoi noin 4 000 nuorukaista, totesi Akateemisen Karjala-Seuran perinneyhdistyksen puheenjohtaja Tapani Havia avatessaan AKS- ja heimosotaosaston Itsenäisyyden museon suojiin Salossa.

AKS:n jäsenten piti kuulua suoje-luskuntaan, suorittaa asevelvollisuus ja suorittaa reserviupseerikoulu. Niinpä AKS:n jäsenien osuus sankarivainajien joukossa oli suuri.

Neuvostoliitto pakotti Suomen kieltämään jatkosodan jälkeen monia Suomen kannalta tärkeitä yhdistyksiä ja järjestöjä fasistisina. Niiden joukkoon jouduttiin liittämään myös AKS. Sen perinnejärjestöksi perustettiin vuonna 1958 Kerho 22. Sen tarkoitus



Salon Itsenäisyyden museon suojiin on saatu hämmästyttävän laaja kokoelma pienin voimin kolmesta itsenäisyyden aikamme sodasta.

oli "suomalaiskansallisen hengen ja kulttuurin vaaliminen".

Nyt perinneyötä jatkaa siis AKS:s perinneyhdistys, joka on nyt avoin kaikille, ilman akateemista lopputut-

kintoakin, kunhan jäsen hyväksyy yhdistyksen arvot. Siitä löytyvät tiedot osoitteessa "www.waksperinne".

TEKSTI JA KUVAT: **Kari Nummila**

Suomi taisteli venäläisin asein



Suomen armeijan venäläinen perintö

Tsaarin upseerit ja itänaapurin kalusto Suomen puolustusvoimissa 1918-1948

Viacheslav Nikitin

449 sivua, Minerva 2018

Kaikki tietävät "ryssänupseerit" Mannerheimin ja Nenosen. Mutta heitä oli paljon enemmän, vaikka suurin osa savustettiin 1920-luvulla ulos puolustusvoimista usein aika kunniaattomin keinoin. Kun Tarton rauha solmittiin, Suomen armeijassa palveli 110 ensimmäiseen maailmansotaan osallistunutta Venäjän armeijan entistä upseeria. He pitivät hallussaan sotaväen päällikön, yleisesikunnan päällikön, tarkastajakenraalin, jalkaväen ja tykistön tarkastajien sekä rannikonpuolustuksen, suoje-luskuntien ja kaikkien kolmen divisioonan komentopaikkoja. . Talvisodassa oli maata puolustamassa 92 "ryssänupseeria".

Suomessa asuva sotahistorioitsija Viacheslav Nikitin nostaa hyvällä tavalla esille nämä taustalle työnnettyt miehet. Kuka tietää, että ilmavoimien

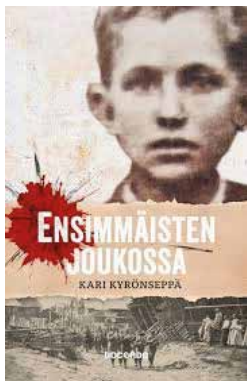
komentajana 1946-52 ollut Frans Helminen oli hänkin "ryssänupseeri".

Kirjan toinen puoli, venäläisen kaluston osuus Suomen puolustusvoimissa ei juuri sisällä uutta tietoa. Jääkärit joutuivat Libau-vaiheessa luopumaan saksalaisista aseista ja ottamaan tilalle venäläiset sotasaalisaseet. Näin he tottelivat käyttämään kiväärejä ja tykkeitä, joita Suomen valkoinen armeija käytti kevään 1918 sodassa. Itse asiassa venäläiskivääri pysyi puolustusvoimien käytössä aina 1960-luvulle asti.

Puolustusvoimien lähes koko aseistus oli talvisodassa venäläisvalmisteista ja vain lisääntyi sotasaaliin mukana. Ja sama peli jatkui jatkosodan etenemisvaiheessa.

Jukka Knuuti

Aunuksen sotaretki kuraportaasta katsottuna



Ensimmäisten joukossa

Kari Kyrönseppä

251 sivua, Docendo 2018

Isotalo, Ekola, Eonsuu, Alahärmä, Voltti.

Jääkäriliikkeestä tuttuja nimiä ja paikkoja. Kertoohan kirja nuoresta pojasta, joka jääkärien värväämänä lähtee heimosotaan Aunukseen.

Tarina on totta sen verran, että sen päähenkilö, Emil Seppelin on todellinen henkilö, jonka nimi Salmin hautuumaalla Akseli Gallen-Kallelan suunnittelemassa hautamuistomerkinä.

Romaani on kuvaus Emil Seppelinin lähdöstä heimosotaan ja hänen hyvin lyhyeksi jääneestä sotatiestä.

Sotaan lähdettiin suurella innolla vapauttamaan heimoveljiä itärajan takana. Operaatio oli poliittisesti kiistanalainen ja erittäin hatarasti suunniteltu ja val-

misteltu. Osin teini-ikäiset heimosoturit saivat lyhyen koulutuksen, ennen kuin heidän lähetettiin hyökkäämään.

Emil Seppelinin sota päättyy hänen ensimmäisessä taistelussaan. Ja kuten tiedetään, ei sodan jatkokaan mikään menestys ollut. Kirjailija kysyykin: mikä ero on sankarilla ja uhrilla.

Jukka Knuuti

Surullinen historia heimosotaretkestä



Viena 1918

Kun maailmansota tuli Karjalaan

Heikki Vaara

352 sivua, Docendo 2018

Vuoden 1918 sotatapahtumien historia on surullista luettavaa. Ja niin tämäkin suomalaisten Vienen Karjalassa käymän kahinoinnin kuvaus.

Hienona ajatuksena oli vapauttaa Vienen suomalaiset Venäjän ikeestä ja joidenkin mielestä myös liittää alue Suomeen. Joidenkin intoilijoiden käsityksen mukaan Vienen karjalaiset liittyisivät sankoin joukoin suomalaisiin "vapauttajiin".

Toisin kuitenkin kävi. Alueen asukkaita kiinnosti enemmän oman viljelysmaan saaminen ja elämän ehtojen paraneminen. Heille oli yksi sama, mihin heidän maansa kuului. Ennen kaikkea he halusivat asua rauhassa.

Sotaretken yhtenä tarkoituksena oli myös torjua uhkaa, jonka alueella

oleskelevien suomalaisten punaisten katsottiin merkitsevän.

Toki joitain karjalaisia liittyi suomalaisten joukkoihin ja kyliin perustettuihin suojeluskuntiin. Heidän kohtalonsa oli synkkä. Kun Murmanskissa olevien brittien tuella oli organisoitu suomalaisten punaisten joukot, häätivät ne nopeasti heimosoturit Suomen puolelle. Suomalaisiin liittyneen karjalaiset teloitettiin. Tämän raa'an sodan yksi piirre oli: vankeja ei oteta.

Kaikin puolin kurjasti valmistelulla sotaretkellä oli kova hinta: 160 pääasiassa alle 21 vuotiasta maalaispoikaa, opiskelijaa ja koululaista jäi retkeltä palaamatta.

Jukka Knuuti

Punaupseerien nousu ja tuho



Punaupseerien nousu ja tuho

Markku Salomaa

559 sivua, Otava 2018

Punaupseereilla tarkoitetaan Venäjälle paenneita suomalaisia punakaartilaisia ja muita henkilöitä, jotka saivat upseerin koulutuksen sikäläisissä sotakouluissa. Heitä valmistui yhtä paljon kuin Suomessa samaan aikaan koulutettuja upseereita.

ta. Punaupseeriksi opiskeltiin tulevan uuden vallankumouksen johtajiksi.

Uutta kapinaa ei syntynyt, ja lopulta katosivat sen suunnittelijat ja johtajiksi aiotut punaisen hämärän maahan. Kirjaimellisesti! Salomaa toteaa lakonisesti: "Lopulta lähes koko SKP:n johto ja lähes kaikki suomalaissyntyiset punaupseerit teloitettiin." Kirjassa on henkilönimien perässä elinvuodet. Lukijan on pakko kiinnittää huomionsa kuolinaikojen v. 1935–1939 lukuisuuteen.

Suomalaisten punaupseerien johtamia sotilasosastoja taisteli eri puolilla maata Venäjän kansalaissodassa, heimosotureitamme vastaan Vienassa ja Aunuksessa, talvisodassa "Kuusisen armeijassa" ja jatkosodassa Karjalan rintamalla. Monet punaupseerit kohosivat kenraalin arvoon.

Stalinia on kiittäminen punaupseerien, sekä suomalaisten, että venäläisten suurimääräisestä likvidoinnista. Paljolti siitä johtui, että talvisota epäonnistui totaalisesti hyökkääjältä.

Stalinin kuoleman jälkeen palautettiin maine, suurelle osalle tekaistuin syin vangituista ja teloitetuista. Niin myös punaupseereille.

Käsittämätöntä on että näitä maanpetturi-punaupseereita sallittiin sotien jälkeen palata Suomeen poliittiseen tai muuhun toimintaan. Esimerkiksi "Terijoen hallitukseen" osallistuneita ja talvi- ja jatkosodan punapropagandisteja. Esimerkiksi punaupseeri Eero A. Vuori, valittiin SAK:n puheenjohtajaksi ja lopulta peräti presidentti Kekkonen kansliapäälliköksi.

Salomaa paljastaa nk. "Mainilan laukausten" tapahtumakulun. Selvästi tulevat ammunnan määrääjät, ampumisen käskynantaja ja valvoja, kuka ampui, miten, millä, minne ja milloin.

Erinomainen katsaus vähemmän käsitellyyn aihepiiriin.

Pertti Rampanen

Valistusupseerit monitoimimiehiä



Omat haukkuivat politrukeiksi

Jatkosodan valistusupseerit

Pilke, Helena

235 sivua, Docendo 2018

Valistusupseerien tehtäväkenttä oli laaja ja eli vähän sotatilanteen mukana. Sodan syttyä kesällä 1941 ei valistusupseerien toimintaa pidetty vielä kovin tärkeänä, kun sodan uskottiin olevan nopeasti ohi. Sodan pitkittyessä piti joukkojen taistelumoraalia lujittaa ja jo loppusyksystä 1941 tämä tuli nimenomaan valistusupseerien tehtäväksi. Valistusupseerit siirrettiin syksyllä 1941 tiedotuskomppanioista armeijakuntien, divisioonien ja rykmenttien esikuntiin. Kaikkiaan valistusupseereina toimi sodan aikana noin 1300 miestä.

Heidän tehtäväkenttensä oli siis laaja eikä koko sodan aikana tullut selvyttä siitä, oliko painopisteen oltava oppituntien ja propagandan vai puhtaan viihteen puolella. Kumpakin toimintamallia joka tapauksessa harjoitettiin, mutta

valistusupseereille kuuluvien tehtävien kirjo oli hyvin laaja; he olivat todellisia monitoimimiehiä.

Itseäni jäi mietityttämään ettei ylipäällikkö Mannerheim ei näytä ottaneen kantaa missään vaiheessa koko valistusupseeriorganisaatioon. Siitä päätellen asia ei näytä häntä kovin paljon kiinnostaneen.

Olen jutellut monen etulinjan taistelijan kanssa. Yksikään ei ole puhunut hyvää eikä pahaa valistusupseereista, vielä vähemmän nimittänyt heitä politrukeiksi. Valistusupseerin ja rivimiehen kosketuspinta taisi sittenkin jäädä aika ohueksi - ensin mainitun hyvästä yrityksestä huolimatta.

Esko Vuorisjärvi

Varsinais-Suomessa katse nuorempaan jäsenistöön

Jääkäripataljoona 27:n Varsinais-Suomen osaston syyskokouksessa ensi vuoden toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä nousi erityisesti esille jo sinänsäkin jäsenkunnan laajentaminen mutta samalla myös aivan erityisesti se seikka, että toiminnan jatkuvuuden kannalta nyt on jatkossa panostettava voimakkaasti nuoren jäsenkunnan rekrytointiin. Osaston jäsenmäärä on nyt 140 henkeä.

Nuoriin luodaan katsetta ensi vuonnakin edelleen muun muassa varusmiesten kotiuttamis- ja ylentämistilaisuuksissa Porin prikaatissa ja Rannikkolaivastossa niin kesä- kuin joulukuussakin. Prikaatissa palkitaan yksi upseeri, yksi aliupseeri ja yksi varusmies. Heille kaikille annetaan osaston oma jääkäriperinnemitali, kunniakirjalla ja vihreäkantiselle Jääkärien elämäntyö -kirjalla. Laivaston osalla reserviupseerien juhlallinen ylentämistilaisuus järjestetään Turun linnassa.

Reserviläisten parissa käydään esittäytymässä ja luovuttamassa mitalit myös Varsinais-Suomen maakuntakomppanian reserviläisille tilaisuudessa, joka on myös Jatkosodan aikaisen Jalkaväkirykmentti 14:n perinnepäivä 14:s kesäkuuta. Varsinais-Suomen kiltapiirin kokoontumisessa palkitaan myös jääkärimitalilla yksi kunnostautunut kiltalainen/reserviläinen.



Eversti Vesa Valtonen esitelmöi Schmardenin taistelusta 25.7. 1916, jossa suomalaiset jääkärit ansaitsivat esimiestensä kiitoksen ja kunnian! Osaston puheenjohtaja Kyösti Vuontela ja kunniajäsen Maire Suvanto luovuttivat Valtoselle Varsinais-Suomen oman jääkäriperinnemitalin, jossa on kuvattuna Perinneyhdistyksen logo hopeisella pohjalla kullatuin 27-kirjaimin, joita kiertää jääkäriinvihreä, emaloitu seppel. KUVA Kari Nummila.

Tohtori Touko Perko kertoo saksalaisesta kenraalimajuri Rüdiger von der Goltzista, joka johti saksalaista Itämeren divisioonaa Suomessa kevästä 1918 loppuvuoteen 1918.

9. maaliskuuta lähdetään joukolla Hämeenlinna Perinneyhdistyksen kevätkokoukseen.

Osaston kevätkokous pidetään 27. helmikuuta 2019 Heikkilän sotilas-

kodissa. Turvallisuuskouluttaja Arto Laakkio Salosta kertoo mediasodasta ja informaatiovaikuttamisesta.

Karjalan prikaatin komentaja, prikaatikenraali esitelmöi osaston syyskokouksessa 11. marraskuuta 2019.

TEKSTI: **Kari Nummila**

Jääkärilippu-postimerkki -arkki

Helsinki-Uusimaan osaston teettämiä Jääkärilippu postimerkkejä on edelleen saatavana. Merkit ovat 1.luokan ikipostimerkkejä, merkkejä on arkissa 10 kappaletta. Yhden arkin hinta on 25 euroa, lisäksi tulevat toimituskulut. Merkkiä voi tilata joko jääkärikanstia sähköpostitse kanslia@jp27.fi tai puhelimitse numerosta 050 377 8845 (Tiina Kiiski).

Jääkärilippu-postimerkki on tyylikäs tapa kertoa jääkäriperinteistä. Merkki sopii mainiosti myös lahjaksi.

Hinta 25 €



Kylmä sota tuntui Pohjan perukoillakin



Kylmää sotaa lapissa

Vaiettujen tapahtumien todistajat

Veikko Erkkilä – Pekka Iivari

404 sivua, Otava 2013

Tämä kirja käsittelee kylmän sodan aikaa keskittyen Lappiin. Kirjassa käsitellyt tapaukset eivät välttämättä ole mitään maailmanpolitiikan merkkitapahtumia, mutta osaltaan kertovat Suomen asemasta tuolloisen Neuvostoliiton naapurissa ja siitä, miten asioihin Suomessa suhtauduttiin. Suhtautuminen oli välillä liiankin varovaista ja hyssyttelevää, ettei Suomea olisi voitu syyttää provosoinnista. Myös länteen päin näytettiin varmuuden vuoksi matalaa profiilia, vaikka epävirallista yhteistyötä tehtiinkin.

Kylmän sodan aikana Lapin ystävänä tunnettu presidentti Urho Kekkonen suunnitteli pohjoisimman Lapin vaihtamista osaksi Karjalaa. Tämä ei toteutunut. 1960-luvulla Lapin puolustukseen

panostettiin. Sodankylä sai varuskunnan ja Rovaniemelle siirrettiin lennosto ja ilmatorjuntajoukkoja. Lappi ei ollut enää sotilaallinen tyhjiö. CIA tarkkaili Neuvostoliittoa juuri Lapista käsin Kuolan sotilastukikohtien vuoksi. Tämä teki suomalaiset entistä varovaisemmiksi.

Monien muiden, kirjassa käsiteltyjen tapausten suurvaltapolitiittisista merkityksistä voidaan olla monta mieltä.

Kirjassa on kuitenkin useita mielenkiintoisia tapahtumia aina Lapin tie-suunnitelmista, harhalentoon ja Inariin pudonneeseen risteilyohjukseen. Yhteisenä tekijänä tässä välillä hyppelehtivässä kokoelmassa ovat suurvallat ja Lappi.

Pasi Pulju

Jääkärit valkoisen armeijan johtajina



Jääkärit 1918

Valkoisen armeijan sotilasjohtajat

Jarkko Kemppi ja Jukka I. Mattila

262 sivua, SKS 2018

Kirjan otsikko antaa ymmärtää kirjan keskittyvän jääkäreihin vuonna 1918. Niin se pääosin tekeekin, mutta myös muuta sotilaskoulutusta käsitellään.

Suomalaiset muodostivat Saksassa pataljoonan ja palvelivat siinä ns. rynnakkaisotilasarvoilla aina rivimiehestä komppanianpäällikköön ja pataljoonan adjutanttiin asti. Asema pataljoonassa riippui sotilaallisen kyvykkyyden lisäksi, siviilitaustasta ja Saksassa vietetystä ajasta. Johtajakoulutus ei rivimiehellä voinut olla kovin perusteellinen. Jääkäreiden saamat suomalaiset sotilasarvot sitten määräytyivät paljolti tämän ja siviilikoulutuksen mukaan yllättäen pataljoonassa asemaa saaneet ja koulutetut yli kaikkien odotusten.

Suomessa koulutuksen lisäksi jääkereillä oli myös moraalinen ja symbo-

linen arvo. Jääkärinä palvelleet saattoi toimia aina komppanianpäällikkötasolle asti lähes riippumatta sotilasarvosta. Moni ehtikin saada muutaman kuukauden aikana useampiakin ylennyksiä.

Kirjassa käsitellään myös muun koulutuksen saaneita: ”ryssänupseereita”, ruotsalaisia, saksalaisia ja ns. vanhasa väessä palvelleita. Vimpelin reilun kahden viikon ja 200 miehen kurssi tuotti valkoiselle puolelle peräti kolme pataljoonankomentajaa. Vastustajan koulutus oli vielä suppeampaa.

Pieni epätarkkuus häiritsee. Oliko majuriksi ylennettyjä 14 vai 18? Vuodet 1917 ja 1971 sekoittuvat ainakin kerran. Myös henkilöluettelo olisi ollut paikallaan.

Pasi Pulju

Sotiemme historia Marskin junan kautta



Ylipäällikön juna

Mannerheimin junan matkat
1939–1946

Kari Salo

232 sivua, Kustantaja
Laaksonen 2018

Mainio tapa esittää sotiemme historia Mannerheimin junasta lähtien. Mannerheim todella piti junastaan. Tuskin hän muuten olisi viettänyt siinä vielä presidenttiytensä 40 ensimmäisestä yöstä 19.

Juna oli kätevä liikkumaväline ylipäällikön tarkastusmatkoilla niin rintamalla kuin myös kotirintamalla. Junassa kulivat mukana myös autot, joilla voitiin liikkua paikasta toiseen ja seuraavalle asemalle, missä juna odotti. Juna oli myös kätevä paikka tarjota illallinen päivän isännille, olivat he sitten rintamakenraaleja tai sotateollisuuden tihentöorejä. Kun illallinen oli syöty, vieraat poistuivat ja juna lähti. Mannerheim oli sitten aamulla päämajakaupungissa hyvin nukutun yön jälkeen.

Junan matkojen kuvaus perustuu junan päällikkönä toimineen kapteeni

Hagströmin päiväkirjaan, johon on kirjattu numerojärjestyksessä kaikki junan tekemät 95 matkaa. Matkat jatkuivat vielä Mannerheimin tultua valituksi presidentiksi.

Kirjaan on leivottu mukaan koko sodan kulku tunnettuja teoksia lainaten. Mukaan on valittu myös anekdoottiaineistoa Mannerheimista. Juna oli todellinen herrakulttuurin työssija. Lounas- tai päivällispöydässä ei ollut koskaan naisvieraita. Kuten ei myöskään Mikkelin klubilla.

Kari Salon työn tuloksena on riemasuttava lukuelämys sotahistorian heavy userille, joita oletan Parolen lukijakunnassa löytyvän.

Jukka Knuuti

Suomen sillan kulkijoita



Suomen sillan kulkijoita

Yhteyksiä yli Suomenlahden
1800-luvulla

Seppo Zetterberg

432 sivua, Siltala, Helsinki 2015

Suomen ja Viron, kahden naapurin ja kielisukulaisen yhteyksien runollisena nimityksenä on pitkään ollut "Suomen silta". Tämä kielikuva esiintyy tietävästi ensimmäistä kertaa virolaisten

Kalevipoeg-kansalliseepoksessa, joka koottiin 1800-luvun puolivälissä. Siinä puhutaan "Suomen sillasta", joka ylsi Viron rannikolta yli Suomenlahden. Tunnetuksi "Suomen silta" tuli kuitenkin vasta hieman myöhemmin runoilija Lydia Koidulan samannimisen runon kautta. Virossa - kuten Suomessa ja muuallakin - oli tuolloin meneillään kansallisen heräämisen aika.

Vaikka nykyään Suomen silta mielletään voimakkaimmin kirjallisten ja muiden kulttuuriyhteyksien symbolina, sillä on viitattu hyvinkin erilaisiin virolais-suomalaisiin yhteyksiin. Suomen sillalla on suunniteltu poliittista yhteistyötä, jopa valtioliittoa ja onpa sillä Suomen kieltolain aikana salakuljetettu pirtua. Voidaan puhua myös sotilaallisesta Suomen sillasta, sillä sekä maailmansotien välisenä aikana että 1990-luvulta alkaen sotilaallisten yhteyksien määrä on ollut huomattava.

Emeritusprofessori Seppo Zetterberg on laajasti tutkinut suomalais-virolaisia

yhteyksiä kautta aikojen. Hänen tässä kirjassaan lukija pääsee seuraamaan 1800-luvun kansallisen heräämisen innoittaman kulttuurieliitin matkoja Suomenlahden yli. Tähän liittyy myös terveellinen muistutus siitä, että viron kieli oli vasta kehittymässä yhtenäiseksi kirjakieleksi. Vironkielisten oppineiden määrä oli vielä varsin pieni ja moni heistä käytti saksan kieltä, myös suomalaistuttaviensa kanssa.

Vaikka kieli- ja kirjallisuuskysymykset eivät olisikaan lukijan päällimmäisiä harrastuksen kohteita, Zetterbergin yksityiskohtainen kerronta tarjoaa jokaiselle suomalais-virolaisten suhteiden historiasta kiinnostuneelle paljon uutta tietoa. Tuntuu suorastaan siltä, että kirjan runsaalle 400 sivulle on mahdutettu lähes kaikki tietämisen arvoinen 1800-luvun "Suomen sillan" kulkijoista - kuten sen nimikin lupaa.

Markus Anaja

Virolaiset turvaa hakemassa Helsingistä



Kulttuuria ja kumouspuuhia

Helsingin virolaisyhteisö
1900-luvun alussa

Seppo Zetterberg

312 sivua, SKS, Helsinki 2013

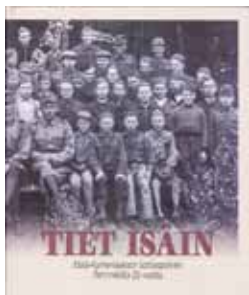
Emeritusprofessori Seppo Zetterbergiltä olemme tottuneet saamaan luettavaksemme tutkimuksellisesti laadukkaita ja hyvin kirjoitettuja tutkimuksia ja muita tekstejä. Tätä tarjoaa myös hänen uusin tutkimuksensa 1900-luvun alun virolaisista Helsingissä.

Helsingissä vaikutti 1900-luvun alkuvuosina virolaisyhteisö, jonka jäsenistä moni kuului sittemmin itsenäisen Viron kulttuurieliittiin ja poliittiseen johtoon. Helsingissä opiskelivat mm. Oskar Kallas, Hella Murrik (Wuolijoki) ja Gustav Suits. Kaupungissa työskentelivät ajoit-

tain myös kirjailija Friedebert Tuglas, lehtimies ja kirjailija Eduard Vilde, myöhemmät Viron valtionpäämiehet Otto Strandman, Konstantin Päts ja Jaan Teemant, maan sosiaalidemokratian perustajiin kuuluva Mihkel Martna, viulisti Eduard Sõrmus ja taiteilija Konrad Mägi. Kirja antaa kiinnostavan katsauksen tämän virolaisyhteisön vaiheisiin ja toimintaan.

Markus Anaja

Lukijaystävällinen sotilaspoikien vuosikirja



Teit isäin astumaan

Etelä-Kymenlaakson sotilaspoikien
perinnekilta 25 vuotta

Matti Haapanen, Heikki Tiilikainen

124 sivua, Painoyhtymä Porvoo
2018

Vuosittain julkaistaan lukemattomia erilaisten yhteisöjen vuosikirjoja. Niiden aikaan saamiseksi nähdään paljon vaivaa ja ne ovat yhteisön jäsenenkunnalle tärkeitä ja kiinnostavia. Kirjat on tehty jäsenistölle, mutta ulkopuolisille ne eivät paljoa anna.

Tämä vuosikirja on aivan erilainen. Toki kirjan 16 viimeistä sivua kertovat killan toiminnasta vuosina 2013-2017. Kirjan muu sisältö kertoo Kymenlaakson yleisestä ja sotahistoriasta. Tarinat kuvaavat luonnollisesti sotilaspoikien koulutusta ja toimintaa sen eri muodoissa. Mukaan ovat päässeet myös pikkulolat.

Teos on hyvä selailukirja. Sotahistorian harrastaja pysähtyy kuvauksiin

talvisodan torjuntataisteluista rannikkomatkistön pysäyttäessä jäältä tulevat hyökkäykset. Tunnettu on myös saksalaisen ilmatorjunta-alus Nioben upottaminen elokuussa. Neuvostoliittohan luuli upottaneensa panssarilaiva Väinämöisen.

Kirjan lukijaystävällisyyttä lisäävät tekstin joukkoon istutetut tietolaatikat, jotka kertovat vaikkapa rahan käytöstä kotirintamalla tai desantintorjuntaa.

Erityisen kiitoksen ansaitsee kirjan elävä ja havainnollinen kuvitus ja taitto.

Jukka Knuuti

Osastojen yhteyshenkilöt

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	etela-karjala@jp27.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	etela-pohjanmaa@jp27.fi
Helsinki-Uusimaa	Sillanpää Pekka	040 749 0666	hki-uusimaa@jp27.fi
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	kainuu@jp27.fi
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	kanta-hame@jp27.fi
Keski-Suomi	Mäntylä Erkki	040 151 3123	keski-suomi@jp27.fi
Kuopio	Ryhänen Seppo	050 440 9833	kuopio@jp27.fi
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	kymenlaakso@jp27.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	lappi@jp27.fi
Länsi-Pohja	Esko Risto	040 501 4131	lansi-pohja@jp27.fi
Oulu	Laurinolli Teuvo	040 735 3746	oulu@jp27.fi
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	pirkanmaa@jp27.fi
Päijät-Häme	Jouko Pekka	040 516 1018	paijat-hame@jp27.fi
Satakunta	Ramstedt Pertti	0500 722 227	satakunta@jp27.fi
Vaasa	Forssten Brage	050 599 0269	vaasa@jp27.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	varsinais-suomi@jp27.fi

Jääkaripataljoona 27 Vaasaan saapumisesta tulee ensivuonna 2018 kuluneeksi tasan 100 vuotta!



JÄÄKÄRI
2018 100 v.
JUHLAMUKI

Valkoinen/vihreä muki, sisältää kaikki ne elementit jotka liittävät JP 27 Jääkärien saapumisen Vaasaan 1918.
Vaasan kaupungin vaakuna, jääkäripatsas, JP 27merkki
Numeroitu keräilyharvinaisuus, painosmäärä kpl 1-1918.



Hinta 20,00 + postikulut Konepesan kestävä

Tilaukset: JÄÄKÄRIKANSLIA, Email: jaakarikanslia@kolumbus.fi
Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki. Puh./fax (09) 135 1009
Tilauslomakkeen voit myös ladata www.jp27.fi sivulta



JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYS

_____ ALAOSASTO

TILAUSLOMAKE JP27 2018. 100v. JUHLAMUKI

Hinta 20 euroa + postikulut

TILAAN MUKEJA _____ KPL

TILAAJAN NIMI _____

MUKIN/MUKIEN TOIMITUSOSOITE

KATUOSOITE _____

POSTINUMERO _____

POSTITOIMIPAikka _____

PUHELIN _____

SÄHKÖPOSTI _____

PALAUTTAKAA TILAUSLOMAKE OSOITTEELLA:

JÄÄKÄRIKANSLIA, Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki
tai sähköpostitse: jaakarikanslia@kolumbus.fi

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti	1,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Jägarens väg	3,00
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi, saksa, englanti ja latvia)	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Pakettikortti jääkärimerkillä	0,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Suomen Jääkärit	1,00	Suomen Jääkärien elämäkerrasto,	
Vaasan jääkäripatsas	0,20	I täydennysosa 1957	5,00
Wasserturm	0,20	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Adressit		Vain jäsenille	
Ilman tekstiä	10,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Kansliasta kiirjoitettuna/toimitettuna	12,00	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Laajempi tekstaus	13,00	Jääkäripenoismerkki	80,00
Muut tuotteet		Jääkärihautamerkki	80,00
Jääkäriilike 100 v 2014–2018			
postimerkki-arkki (10 kpl)	25,00		
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	25,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI
Puh. (09)135 1009, 050 377 8845 (myös tekstiviestit)
s-posti: kanslia@jp27.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postikulut.
Yhteydenotot: kanslia@jp27.fi

PAROLE

www.jp27.fi

Päätöimittäjä – Chefredaktör

Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa:
maalis-, kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numero i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd

Asko Kilpinen
Kari J. Talvitie
Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Pennanen Jukka

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagnäs Peter

Asiamies- Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala Jari

Heiskanen Kari

Hägglund Gustav

Kilpinen Asko

Kuljukka Antti

Lindberg Jarmo

Manninen Ohto

Sihvo Sami

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Sihteeri – Sekreterare

Kiiski Tiina

Jäsenet – Medlemmar

Ignatius Jorma

Kinnarinen Tero

Miettinen Helena

Valtonen Vesa

Vuontela Kyösti

Forssten Brage

KANSLIA: Auki ma–to 10–14 Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI
KANSLI: Öppet må–tors 10–14 Döbelngatan 2, 00260 HELSINGFORS
Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: kanslia@jp27.fi

Jääkärikanslia on joululomalla 17.12.2018–6.1.2019. Mahdolliset joululahjat tulee tilata ennen 13.12.2018.



Pertti Laatikaisen vartiovuoro päättyy vuodenvaihteessa hänen luopuessa JP27:n perinneyhdistyksen puheenjohtajuudesta. Tässä hän seisoo vartiokopin edessä Hochenlockstedtin museolla vuoden 2014 Finttag-päivänä. Kuva Jukka Knuuti

